

Analiza Impactului de Reglementare

Formularul tipizat al documentului de analiză a impactului	
Titlul analizei impactului (poate conține titlul propunerii de act normativ):	Analiza impactului la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative
Data:	10.03.2023
Autoritatea administrației publice (autor):	Ministerul Energiei
Subdiviziunea:	Direcția politici în domeniul energetic
Persoana responsabilă și datele de contact:	Nicolae Magdîl, 022-250-685, nicolae.magdil@energie.gov.md
Compartimentele analizei impactului	
1. Definierea problemei	
a) Determinați clar și concis problema și/sau problemele care urmează să fie soluționate	
<p>Problema principală abordată prin prezentul proiect este îndeplinirea obiectivului pe termen lung de menținere a creșterii temperaturii medii globale cu mult sub 2 C, comparativ cu nivelurile preindustriale și continuarea eforturilor suplimentare de a limita creșterea la 1,5 C prin punerea în aplicare a angajamentelor Acordului Climatic de la Paris adoptat în temeiul Convenției-cadru a Organizației Națiunilor Unite cu privire la schimbarea climei (CONUSC), ratificat de Republica Moldova prin Legea nr. 78/2017.</p> <p>În ultimii 130 de ani temperatura medie anuală în Republica Moldova a crescut cu peste 1,0°C. Creșterea temperaturilor a condiționat creșterea frecvenței fenomenelor naturale extreme, inclusiv a secetelor și a inundațiilor. Drept urmare, seceta, inundațiile de proporții, valurile de căldură, ploile torențiale și alte fenomene climaterice extreme au devenit tot mai frecvente, lăsând în urmă un impact profund asupra economiei și societății. Din cele 38 de episoade de secetă sezonieră constatate oficial începând cu anul 1945, 13 episoade îi revin perioadei de după anul 2000, iar 9 dintre acestea au avut un asemenea grad de cuprindere teritorială încât au fost catalogate ca fiind catastrofale. Consecința cea mai directă a climei mai aride, care se prefigurează în următoarele decenii, va fi reducerea productivității culturilor agricole, inclusiv a grâului, porumbului, strugurilor, legumelor, culturilor tehnice și furajere, cu un gradient nord-sud pronunțat în magnitudinea impactului.</p> <p>Sectorul energetic reprezintă cea mai importantă sursă a emisiilor totale naționale de gaze cu efect de seră (GES) direct, ponderea acestuia variind pe parcursul perioadei 1990-2019 între 81.4% și 67.5%.¹</p> <p>Dezvoltarea sectorului energetic este parte a procesului de dezvoltare sustenabilă a Republicii Moldova, iar creșterea eficienței energetice și integrarea sursele regenerabile de energie în sistemul energetic al țării sunt primordiale în decarbonizarea sectorului energetic național. Asigurarea acestui deziderat poate fi obținută, însă pentru aceasta, un șir de probleme care creează bariere legislative necesită a fi eliminate. Cele mai critice dintre acestea sunt specificate mai jos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Creșterea emisiilor totale naționale de gaze cu efect de seră (GES) în sectorul energetic;</i> • <i>Schimbările climatice ce au efect negativ asupra sănătății oamenilor și creșterii economice a țării;</i> 	

¹ Raportul Bienal Actualizat Trei al Republicii Moldova, p.131. <http://www.clima.md/doc.php?l=ro&idc=82&id=5357>

- *Neintegrarea riscurilor climatice în procesul de luare a deciziilor privind investițiile și planificarea afacerilor, cu menținerea în procesul decizional a incluziunii sociale și rămânând sensibil la impactul de gen al schimbărilor climatice;*
- *Lipsa mecanismelor specifice sau principiilor care să asigure implementarea proiectelor strategice de infrastructură energetică ale Republicii Moldova de interes comun cu Părțile Contractante ale Comunității Energetice sau a proiectelor de interes mutual cu țările membre UE;*
- *Dependența de importurile de surse primare de energie și sursele limitate de aprovizionare constituie un risc în securitatea aprovizionării cu energie a țării;*
- *Investițiile actuale în infrastructura energetică sunt evident insuficiente pentru a transforma și a construi infrastructura energetică necesară dezvoltării sustenabile a țării și integrarea în piețele energetice europene;*
- *Proces de autorizare complicat, determinat de sarcina administrativă complexă și de durată pentru realizarea proiectelor;*
- *Lipsa previzibilității privind posibilitatea de recuperare a costurilor investiționale;*
- *Participarea slabă a publicului și dezvoltarea proiectelor de infrastructură energetică cu transparență redusă;*
- *Lacune legislative sesizate de către Secretariatul Comunității Energetice drept inconsistente cu acquis-ul Uniunii Europene.*

b) *Descrieți problema, persoanele/entitățile afectate și cele care contribuie la apariția problemei, cu justificarea necesității schimbării situației curente și viitoare, în baza dovezilor și datelor colectate și examinate*

Cursul geopolitic și economic al Moldovei este astfel clar stabilit. Uniunea Europeană (UE) și procesele legate de îndeplinirea Acordului de asociere, a DCFTA și a negocierilor de aderare la UE vor fi decisive pentru dezvoltarea țării în anii următori. Aspirația de a deveni un stat membru cu drepturi depline al UE va stabili cadrul în care se va dezvolta sectorul energetic.

Economia Moldovei este strâns integrată cu cea a UE. UE este cel mai mare partener comercial al Republicii Moldova, reprezentând aproximativ 66% din totalul exporturilor sale, cu mult peste colegii săi regionali, și aproximativ 45% din totalul importurilor sale în 2021. Odată cu această interdependență economică în creștere, Moldova și-a luat un angajament clar pentru o integrare politică mai strânsă cu UE. În 2010, Moldova a devenit membră a Tratatului Comunității Energetice (TCE), promițând să își alinieze legislația energetică națională la acquis-ul comunitar. În 2014, țara a semnat un acord de asociere cu UE, zona de liber schimb aprofundat și cuprinzător (DCFTA). Acordul a fost pe deplin pus în aplicare în 2016, iar agendele de asociere ulterioare dintre UE și Moldova au avut ca scop facilitarea în continuare a comerțului prin transpunerea treptată a legislației, normelor și standardelor Republicii Moldova în aliniere cu UE. În martie 2022, în urma agresiunii ruse împotriva Ucrainei, Moldova a solicitat aderarea la UE. În urma avizului pozitiv al Comisiei Europene, la 23 iunie 2022, Consiliul European a acordat Republicii Moldova statutul de țară candidată și a invitat Comisia să monitorizeze îndeplinirea condițiilor specificate în aviz, astfel încât Consiliul să poată decide cu privire la măsurile suplimentare privind cererea Moldovei de aderare la UE.

În calitate de parte semnatară a Acordului de la Paris, Moldova a prezentat prima sa contribuție stabilită la nivel național (CNCD) în 2015 și o a doua, revizuită în 2020. Moldova s-a angajat la o reducere

necondiționată până în 2030 a emisiilor gazelor cu efect de seră cu 70 la sută față de nivelurile din 1990 și o reducere condiționată de 88 la sută. Aceste ambiții sunt transpuse în realitate prin Programul de Dezvoltare cu Emisii Reduse al Republicii Moldova până în 2030 și Planul de Acțiuni pentru implementarea acestuia.

Guvernul Republicii Moldova intenționează să înființeze un sector energetic competitiv și durabil din punctul de vedere al mediului, integrat în infrastructura europeană și pe piețele energetice, care să asigure un nivel adecvat de securitate energetică pentru ca consumatorii să aibă acces la energie atunci când este necesar la prețuri accesibile. Pentru a îndeplini aceste obiective, Moldova s-a angajat să își alinieze politicile, cât mai mult posibil, la obiectivele generale ale politicii UE în domeniul energiei și al climei, astfel cum sunt definite de pachetele legislative recente ale UE (Pactul verde, Fit for 55, REPowerEU), Acordul de la Paris și angajamentele ce reies din statutul de Parte Contractantă a Tratatului Comunității Energetice (TCE).

La ultimul Consiliu Ministerial al ENC din decembrie 2022, Moldova a convenit asupra următoarelor obiective de eficiență energetică, SRE și reducere a emisiilor de GES pentru 2030:

- Consumul total de energie primară nu depășește 3.000 kilotone echivalent ului (ktep) și consumul final de energie nu mai mare de 2.800 kteo;
- Cel puțin o pondere de 27 la sută din RE în balanța energetică;
- Emisiile de GES s-au redus cu 68,6% sau cu 9,1 milioane de tone echivalent CO₂ comparativ cu valoarea de bază din 1990.

Lipsa reglementării privind elaborarea și implementarea planurilor naționale integrate privind energia și clima concepute pentru a îndeplini obiectivele energetice și angajamentele pe termen lung asumate în legătură cu emisiile de GES împiedică tranziția echitabilă și corectă către o economie verde, neutră din punct de vedere climatic și competitivă, conformă obiectivelor Strategiei Naționale de Dezvoltare "Moldova Europeană 2030" și angajamentelor internaționale. Drept consecință evoluțiile climatice afectează tot mai mult populația, productivitatea în domeniul agricol și economic, influențând tot mai mult dezvoltarea sustenabilă a Republicii Moldova.

Pentru a atinge obiectivul de reducere a emisiilor de GES, Republica Moldova trebuie să creeze un cadru juridic și economic comun pentru domeniul energetic, în special sectoarele de energie electrică, petrol și gaze naturale, pentru a promova utilizarea energiei regenerabile, a crește eficiența energetică, precum și a îmbunătăți și a reduce impactul asupra mediului înconjurător.

Prin urmare, adoptarea cadrului normativ necesar asigurării transpunerii acquis-ului Comunității Energetice în acest context, prin proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, este condiționată inclusiv și de necesitatea atingerii ODD 7 și ODD 13 din Agenda globală 2030, focusate pe energie curată și luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice, care sunt naționalizate în Strategia Națională de Dezvoltare (SND) "Moldova Europeană 2030".

Republica Moldova nu dispune de resurse energetice primare semnificative, cum ar fi gazul natural, produsele petroliere sau cărbunile, iar potențialul său de surse regenerabile de energie nu este pe deplin valorificat. Republica Moldova importă aproape tot necesarul de gazele naturale și produse petroliere. Având în vedere această situație, Moldova trebuie să dispună de instrumente adecvate care să-i permită, pe de o parte, să dezvolte piața sa internă de energie și, pe de altă parte, să își protejeze interesele în fața influențelor maligne ale țărilor terțe. Până la 77,5 % din resursele de energie primară sunt importate, iar

aprovizionarea țării cu gaze naturale depinde în mare măsură de importurile din Federația Rusă. Gazele naturale reprezintă principalele resurse utilizate pentru producerea de energie electrică și termică, ceea ce nu face decât să agraveze situația. Republica Moldova se bazează în mare măsură și pe importurile de energie electrică pentru a-și acoperi cererea internă. Țara nu dispune de o infrastructură de capacități de stocare a gazelor sau de acorduri de stocare cu țările vecine. Având în vedere toți acești factori, Republica Moldova este expusă la influențe externe și la acțiunile potențiale ale unor părți interesate rău intenționate. În lipsa conexiunilor energetice adecvate, Moldova riscă să rămână izolată în afara rețelelor europene de gaze și energie electrică sau să-și vadă în continuare siguranța energetică periclitată.

Conform Raportului de Dezvoltare Umană pentru 2019, Republica Moldova este considerată una dintre cele mai dezavantajate țări din Europa de Sud-Est, cu un înalt grad de vulnerabilitate la schimbările climatice.

În baza observațiilor efectuate la stația meteorologică Chișinău, s-a constatat că în perioada 1887-1980 temperatura medie anuală a aerului a crescut în medie, în fiecare 10 ani, cu circa 0,05°C, ceea ce, recalculat pentru 100 de ani, constituie o creștere cu 0,5°C. În anii 1981-2010 creșterea medie a temperaturii pentru fiecare zece ani a constituit 0,63°C, ceea ce recalculat pentru 100 de ani constituie 6,3°C.

În perioada 2002-2004 temperatura medie a aerului a constituit 10,05 °C, în anii 2005-2009 – 10,6 °C, în anii 2010-2014 – 10,43 °C și în anii 2015-2019 – 11,33 °C, fapt ce confirmă creșterea continuă a acestor valori pe teritoriul Republicii Moldova.

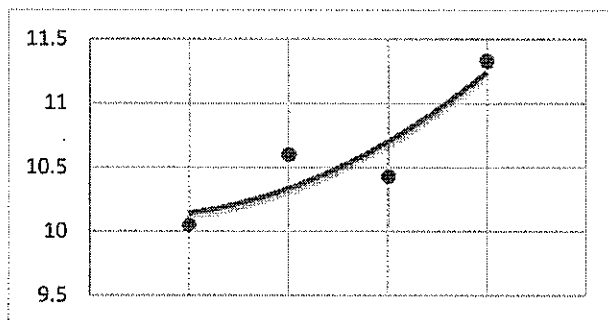

Figura 1 Evoluția temperaturii medii a aerului (°C) în perioadele 2002-2004, 2005-2009, 2010-2014 și 2015-2019. Republica Moldova

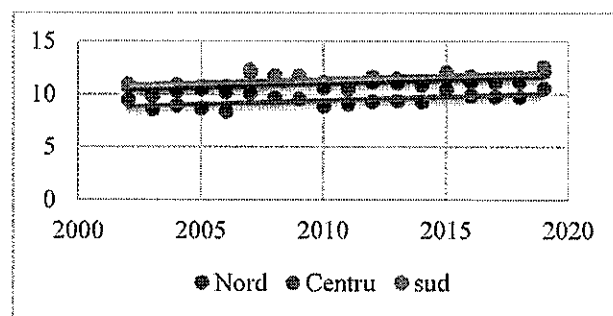

Figura 2 Evoluția valorilor medii a temperaturii anuale (°C) în raport cu zonele geografice ale Republicii Moldova pentru perioada 2002-2019.

Din ultimii 20 de ani, 18 au fost printre cei mai calzi ani înregistrați vreodată, iar fenomenele meteorologice extreme, cum ar fi incendiile forestiere, valurile de căldură și inundațiile, devin din ce în ce mai frecvente atât în Europa, cât și în Republica Moldova.

Analiza datelor climatice naționale a relevat că frecvența secetelor în Republica Moldova pe o perioadă de 10 ani este de aproximativ 1-2 secete în partea de nord a țării; 2-3 secete în partea centrală și 5-6 secete în sud. În perioada 1990-2015, pe teritoriul RM s-au înregistrat 12 ani cu secete de intensitate variabilă (1990, 1992, 1994, 1996, 1999, 2000, 2001, 2003, 2007, 2011, 2012, 2015). În 1990, 1992 și 2003, secetele au durat pe tot parcursul sezonului de creștere (aprilie - septembrie). Cele mai grave și

dezastruoase secete din ultimii 20 de ani au fost în 2007, 2012 și 2020 afectând peste 70% din teritoriul țării.²

Inundațiile, de asemenea, afectează Republica Moldova în mod repetat. În ultimii 70 de ani, s-au raportat 10 inundații majore pe râurile Nistru și Prut, dintre care trei au avut loc în 2006, 2008 și 2010. Sunt destul de frecvente și inundațiile provocate de râurile mai mici ale țării.

Costurile socio-economice ale schimbărilor climatice legate de catastrofe naturale, cum ar fi secetele și inundațiile, sunt semnificative. În perioada 1984-2006 acestea au constituit aproximativ 61 de milioane de dolari SUA. Secetele din 2007 și 2012 au provocat pierderi economice estimate la aproximativ 1.0 miliard USD, și, respectiv, 0.4 miliarde USD. Impactul negativ al schimbărilor climatice prezintă provocări pentru sănătatea oamenilor și creșterea economică a țării, afectând direct și indirect sectoarele bazate pe resurse naturale (agricultură, apă și silvicultură), dar și sectoare industriale, precum energia, transportul, de rând cu sănătatea populației. Impacturile amplificate ale schimbărilor climatice pot avea repercusiuni asupra egalității sociale și de gen.³

Consecința cea mai directă a climei mai aride, care se prefigurează în următoarele decenii, va fi reducerea productivității culturilor agricole.

În Republica Moldova creșterea temperaturilor extreme ar putea provoca, potrivit estimărilor, între 30.000 și 40.000 de decese pe an în deceniul 2030 – 2040. Variațiile climatice vor provoca tulburări asupra persoanelor cu boli cronice cardiovasculare și respiratorii, grupurile de populație cele mai vulnerabile fiind cei cu vârste de sub 15 ani și persoanele de peste 75 de ani.⁴

Indicatorii privind starea sănătății în Republica Moldova arată o societate vulnerabilă, inclusiv din cauza dependenței de condițiile climatice. În tabelul 1 sunt prezentați selectiv indicatorii privind starea sănătății populației din Republica Moldova în comparație cu alte țări din vecinătate precum și cu țările Europei de Vest (UE).

Tabelul 1 - Indicatorii selectați privind starea sănătății în comparație cu indicatorii internaționali din anul 2010

Indicatorul	Moldova	Bulgaria	Romania	Ucraina	UE15
Speranța de viață la naștere (ani) Total	69.1	73.8	73.6	69.	81.0*
Mortalitatea infantilă (pe 1000 de nașteri a unui copil viu)	11.8	9.4	9.8	9.1	3.7*
Leziunile și intoxicațiile cauzate de factori externi RSM	103.1	35.0	53.3	88.4	31.9*
Maladii infecțioase și parazitare RSM	18.8	6.6	10.4	30.4	9.2*
Maladiile cronice a ficatului și cirozele, RSM	02.8	15.5	46.6	36.0**	10.2*

Sursă: (OMS Euro 2012)

RSM = Rata Standardizată a Mortalității x 100.000 . * = datele din 2009 ** = datele de până în 2007.

Informația cu privire la valurile de căldură din 2007 în Chișinău a fost utilizată la realizarea studiului despre legăturile dintre temperaturile ridicate și mortalitatea excesivă cauzată de aceste evenimente. Autorii studiului (N. Opopol, R. Corobov - 2010), *Excess mortality in Chișinău during the hot summer of 2007. Proceedings of the National Conference: Health in relation to the environment. Chișinău, 15 October 2010, p. 22-33*) au constatat că mortalitatea a crescut în aprilie–septembrie cu 190 de decese,

² Versiunea consultativă: Contribuția Națională Determinată Actualizată a Republicii Moldova. Chișinău, 2020. <http://www.clima.md/lib.php?l=ro&idc=93&>

³ Idem, p.29

⁴ Proiectul Strategiei sectoriale de adaptare a Sistemului de sănătate la Schimbările climatice. <https://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=2777>

sau cu 6,5% comparativ cu perioada analogică a anilor de referință (2000-2008)(date mai actualizate lipsesc).

În același timp, pot fi identificate anumite grupuri ale populației care manifestă o vulnerabilitate mai accentuată în anumite condiții de schimbare a climei:

Populația vulnerabilă la schimbările climatice și pericolul pentru sănătate.

Grupurile de populație cele mai vulnerabile la fenomenele extreme de vreme sunt copiii, persoanele în etate, precum și cele cu boli cronice și cele din grupurile defavorizate. În tabelul 2 este prezentată o listă a populațiilor vulnerabile la schimbările climatice și pericolul pentru sănătate.

Tabelul 2 - Grupurile deosebit de vulnerabile și sensibile la schimbările climatice și riscurile pentru sănătate

Grupurile deosebit de vulnerabile	Pericolul pentru sănătate
Persoanele în etate, cu boli cronice, nou-născuții și copiii, femeile gravide, săracii din zonele urbane și rurale, lucrătorii în aer liber	Boli și decese legate de valurile de căldură
Copiii, persoanele cu boli cardiace și pulmonare, cu diabet, sportivii, lucrătorii în aer liber	Boli și decese legate de calitatea joasă a aerului cauzate de poluare
Săracii, femeile gravide, persoanele cu boli cronice, cu limitări de mobilitate și cognitive	Boli și decese legate de fenomene climatice extreme
Persoanele în etate, copiii	Boli transmise prin apă și alimente
Toate categoriile de populație, dar în special copiii, lucrătorii în aer liber	Boli transmise prin vectori - Boala Lyme, West Nile

Din punct de vedere al impactului potențial al schimbărilor climatice asupra securității alimentare și majorării gradului de productivitate agricolă, cei mai vulnerabili sunt oamenii ocupați în agricultură.

Populația din zonele rurale.

Aproximativ 34.5% din populația rurală trăiește sub pragul sărăciei, comparativ cu 11,2% din zonele urbane, conform datelor din 2019. Totodată, în 2021 în funcție de sursa principală de venit al capului gospodăriei cele mai vulnerabile la sărăcie sunt gospodăriile unde capul gospodăriei este salariat în sectorul agricol (43,2%).

Din punct de vedere al riscurilor de inundații, cei mai vulnerabili sunt *oamenii din localitățile amplasate în luncile râurilor*, în mod special ale râului Prut și fluviului Nistru. Din punct de vedere al calamităților naturale, ale căror intensitate se remarcă mai accentuat în ultimii 20 de ani, cel mai vulnerabil grup sunt fermierii.

Din cauza secetelor frecvente, a devenit problematică utilizarea biomasei pentru producerea energiei termice în zonele rurale.

Unitățile principale de producere a energiei în RM cuprind Centralei Termoelectrice Moldovenești din Dnestrovsc (MGRES) cu o putere instalată de 2520 MW, Centrala electrică cu termoficare nr. 1 (CET sursa 2) din Chișinău cu o putere electrică instalată de 66 MW, Centrala electrică cu termoficare nr. 2 (CET sursa 1) din Chișinău cu o putere electrică instalată de 258 MW, Centrala electrică cu termoficare – Nord (CET-Nord) din Bălți cu o putere electrică instalată de 37,4 MW, CET-urile fabricilor de zahăr cu o putere totală instalată de 98 MW (putere disponibilă de circa 20 MW), Centrala Hidroelectrică (CHE) din Dubăsari cu o putere instalată de 48 MW (putere disponibilă de circa 30 MW) și CHE din Costești cu o putere instalată de 16 MW (putere disponibilă de circa 10 MW)⁵.

⁵ Raportul Bienal Actualizat Trei al Republicii Moldova, p.131. <http://www.clima.md/doc.php?l=ro&idc=82&id=5357>

Pe parcursul anului 2021, cantitatea totală de energie electrică produsă din surse regenerabile (fotovoltaică, eoliană, biogaz și hidroelectrică) a fost de circa 116,6 GWh. Cantitatea respectivă de energie electrică produsă s-a majorat cu circa 43,4%, comparativ cu nivelul anului 2020 (sau cu 35,3 GWh), respectiv de circa 61,4 ori comparativ cu anul 2013 (1.908 GWh).⁶

În cadrul celui de-al 19-lea Consiliu Ministerial al Comunității Energetice din 30 noiembrie 2021, Republica Moldova în calitate de Parte Contractantă a Comunității Energetice s-a asumat să transpună în cadrul legislativ noi acte normative în domeniul climei, printre care și *Regulamentul (UE) 2018/1999 privind guvernarea uniunii energetice și a acțiunilor climatice* (în continuare - *Regulamentul (UE) 2018/1999*), adoptat prin decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice.

Reglementarea cadrului regulator a mecanismului integrat de guvernare în domeniul energiei și a acțiunii climatice, care va asigura planificarea, monitorizarea, evaluarea, raportarea progresului înregistrat și cercetarea continuă a impactului schimbărilor climatice, a vulnerabilității sociale și economice asociate și actualizarea periodică a scenariilor climatice pentru a preveni riscurile și întreprinde acțiuni operative de adaptare la efectele schimbărilor climatice, va produce beneficii atât pentru populația ocupată în sectorul agricol, fermierii și consumatorii produselor agricole prin reducerea gradului de vulnerabilitate energetică, asigurarea securității energetice și creșterea eficienței energetice, cât și va facilita, adaptarea la schimbarea climei la toate nivelurile, preponderent a sectorului energetic, precum și adaptarea individuală a persoanelor fizice, comunităților și sectorului privat.

Este necesar ca Republica Moldova să genereze și să poată furniza informații îmbunătățite în vederea monitorizării progresului și a acțiunilor întreprinse de aceasta în domeniul energiei și a acțiunii climatice. Raportarea informațiilor în domeniul energiei și a acțiunii climatice va permite țării să integreze și să implementeze cele mai bune practici internaționale, precum și să-și evalueze necesitățile de finanțare a măsurilor în atingerea obiectivelor energetice și angajamentele privind emisiile GES și nivelul de pregătire necesar pentru a aborda adaptarea la schimbările climatice la nivel național, sectorial și local, inclusiv prin atragerea finanțării externe prin intermediul mecanismelor CONUSC prevăzute pentru țările în curs de dezvoltare (Fondul Global de Mediu, Fondul pentru Adaptare, Fondul Verde pentru Climă, etc.).

Totodată, un alt spectru de intervenție în contextul asigurării transunerii acquis-ului Comunității Energetice vizează transpunerea în legislația națională și implementarea principiilor stabilite în Regulamentul UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată.

Într-o altă ordine de idei, Republica Moldova, ca parte contractantă la Tratatul Comunității Energetice, urma până la 1 ianuarie 2017 să transpună în legislația națională, Regulamentul UE nr. 347/2013 privind liniile directe pentru infrastructurile energetice transeuropene, de abrogare a Deciziei nr.1364/2006/CE și de modificare a Regulamentelor (CE) nr.713/2009, (CE) nr.714/2009 și (CE) nr.715/2009 (în continuare - *Regulamentul UE nr.347/2013, în versiunea adaptată*) în versiunea aprobată de către Comunitate Energetică prin Decizia nr.2015/09/MC-EnC⁷ a Consiliul Ministerial.

Regulamentul UE nr.347/2013, în versiunea adaptată, vizează, în principal, identificarea coridoarelor și a domeniilor prioritare în ceea ce privește dezvoltarea infrastructurii energetice trans-europene și

⁶ Idem, p.19

⁷ Decizia Consiliului Ministerial nr.2015/09/MC-EnC <https://www.energy-community.org/legal/decisions.html>

stabilirea unor linii directe pentru selectarea și implementarea proiectelor de infrastructură energetică de interes comun pentru țările din cadrul Comunității Energetice, facilitarea implementării proiectelor de infrastructură energetică de interes comun, stabilirea de norme specifice pentru alocarea transfrontalieră a costurilor și oferirea de stimulente legate de risc pentru proiectele strategice.

În conformitate cu prevederile Regulamentului UE nr. 347/2013 UE aprobă la fiecare doi ani proiecte considerate de interes comun a Uniunii Europene, ceea ce permite dezvoltatorilor să beneficieze de perioada redusă de obținere a autorizațiilor pentru dezvoltarea proiectului, armonizarea acțiunilor între statele implicate și posibilitatea obținerii finanțării suplimentare din partea Uniunii Europene.

În ultima listă aprobată de către Comisia Europeană se regăsesc multiple proiecte de infrastructură energetică. În cazul României acest statut a fost acordat următoarelor proiecte:

A. Proiecte electroenergetice

1. Interconexiunea dintre Reșița (RO) și Pancevo (RS);
2. Linia internă dintre Porțile de Fier și Reșița (RO);
3. Linia internă dintre Reșița și Timișoara/Săcălaz (RO);
4. Linia internă dintre Arad și Timișoara/Săcălaz (RO).

B. Proiecte în sectorul gazelor naturale

1. Creșterea capacității între România și Ungaria (cunoscută în prezent drept ROHU/BRUA) pentru a permite capacitatea bidirecțională de 4,4 miliarde metri cubi/an, inclusiv resurse noi din Marea Neagră, inclusiv:

- extinderea capacității de transport din România de la Recaș la Horia către Ungaria până la 4,4 bcm/a și extinderea stațiilor compresoare de la Podișor, Bibești și Jupa;
- conducta malul Mării Negre-Podișor (RO) pentru preluarea gazului din Marea Neagră;
- fluxul invers România - Ungaria: Secțiunea maghiară faza 2, stația compresoare de la Csanádpalota (HU).

În context, reliefăm că Regulamentul UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, și Regulamentul (UE) 2018/1999 privind guvernanta uniunii energetice și a acțiunilor climatice nu au fost transpuse în cadrul normativ național iar, la moment, nu există mecanisme specifice sau principii care să asigure implementarea proiectelor strategice de infrastructură energetică de interes comun, precum și a cadrului regulator integrat de guvernanta în domeniul energiei și a acțiunii climatice.

La nivelul UE și a Comunității Energetice există mecanisme de asigurare a cooperării și luare a deciziilor la nivelul grupurilor autorităților naționale de reglementare sau a celor ce implică participarea operatorilor sistemelor de transport, care joacă un rol important în proces, în special în ceea ce privește definirea scenariilor pentru viitor, identificarea lacunelor și a blocajelor de infrastructură pe termen lung și evaluarea proiectelor individuale, pentru a spori încrederea în proces. În cazul Moldovei însă, instituțiile naționale încă nu dețin prerogative care le-ar permite interacțiunea cu grupurile regionale respective.

Regulamentul UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, reglementează următoarele aspecte ce țin de realizarea scopului declarat al acestuia:

a) identificarea proiectelor de interes comun necesare pentru implementarea coridoarelor și a domeniilor prioritare care se încadrează în categoriile de infrastructură energetică din sectorul electroenergetic, al gazelor naturale, al produselor petroliere, precum și în legătură cu dezvoltarea rețelelor inteligente, prevăzute în anexa I din Regulamentul UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată;

- b) facilitarea implementării prompte a proiectelor de interes comun, prin fluidizarea, coordonarea mai apropiată și accelerarea procedurilor de autorizare și prin îmbunătățirea participării publicului;
- c) stabilirea de norme și linii directoare privind alocarea transfrontalieră a costurilor și oferirea de stimulente legate de risc pentru proiectele de interes comun;
- d) stabilirea condițiilor de eligibilitate pentru proiectele de interes comun care vor beneficia de asistență financiară prin aplicarea instrumentelor financiare disponibile în cadrul Comunității Energetice.

În contextul prevederilor Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, potențialele proiecte de interes comun din cadrul Comunității Energetice se identifică în urma evaluării proiectelor de infrastructură energetică depuse de dezvoltatorii proiectelor respective, în baza unor criterii expres stabilite în Regulamentul UE și cu respectarea procedurii definite în cadrul Tratatului Comunității Energetice (în continuare – TCE). Lista proiectelor de infrastructură energetică care intră în categoria proiectelor de interes comun se aprobă de Consiliul Ministerial în conformitate cu procedura descrisă în Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată.

Statutul de proiect de interes comun în cadrul Comunității Energetice se acordă proiectelor de infrastructură energetică de către instituțiile relevante stabilite în cadrul TCE, în conformitate cu procedura prestabilită la nivelul Comunității Energetice. Totodată, pentru ca un anumit proiect de infrastructură energetică să fie inclus în lista potențialelor proiecte de interes comun, acesta urmează a fi aprobat de țările care au statut de Parte Contractantă la TCE sau de Stat Membru al UE și pe teritoriul cărora urmează a fi amplasat obiectul de infrastructură energetică.

Prin Decizia Consiliului Ministerial nr. D/2018/11/MC-EnC din 29.11.2018 a fost completată lista proiectelor de interes comun din cadrul Comunității Energetice, care conține proiecte de infrastructură energetică în sectorul electroenergetic, gazelor naturale și produselor petroliere, identificate și evaluate în conformitate cu principiile stabilite în Regulamentul UE nr.347/2013, în versiunea adaptată. În lista respectivă au fost incluse și proiecte de infrastructură energetică, care în final sunt implementate pe teritoriul Republicii Moldova, și anume: proiectul privind construcția LEA 400 kV Vulcănești-Isaccea, proiectul privind construcția gazoductului Iași-Ungheni-Chișinău și proiectul privind asigurarea fluxului invers pe direcția Trans-Balcanică (Moldova – Ucraina).

De remarcat că, Regulamentul nr. 347/2013, în versiunea adaptată, introduce noțiunea de proiecte de interes reciproc, definite ca proiecte ce implică realizarea infrastructurii energetice care face legătură dintre una sau mai multe țări parte a Comunității Energetice și un stat membru sau mai multe state membre ale Uniunii Europene și care nu este inclus în lista proiectelor de interes comun al Uniunii Europene. Respectiv, toate facilitățile stabilite pentru proiectele de interes comun în cadrul Comunității Energetice trebuie aplicate și pentru proiectele de interes reciproc, iar în prezenta Analiză a Impactului autorii vor face referire deopotrivă la proiectele de interes comun în cadrul comunității energetice și la proiectele de interes reciproc, utilizând denumirea convențională de *proiecte strategice*.

În sensul Regulamentului nr. 347/2013, legislația Republicii Moldova nu stabilește careva mecanisme specifice sau principii care să asigure implementarea proiectelor strategice în conformitate cu cerințele stabilite în Regulamentul menționat, în versiunea adaptată, și care vizează, în principal, facilitarea implementării proiectelor de interes comun, stabilirea de norme specifice pentru alocarea transfrontalieră a costurilor și oferirea de stimulente legate de risc pentru proiectele strategice.

În Republica Moldova, dezvoltarea proiectelor de infrastructură energetică se caracterizează prin mai multe etape, în cadrul cărora dezvoltatorii de proiecte urmează să obțină o serie de acte și să întreprindă anumite acțiuni specifice în vederea construcției și admiterii în exploatare a obiectelor de infrastructură energetică. Din acest motiv procesul de dezvoltare a proiectelor de infrastructură energetică este unul destul de complex, fiind reglementat de mai multe acte normative, în special în domeniul energiei, al construcțiilor, al securității industriale și al mediului.

În context, pot fi menționate următoarele acte normative care reglementează în special construcția, punerea în funcțiune și exploatarea obiectelor de infrastructură energetică:

1. Legea nr.107/2016 cu privire la energia electrică;
2. Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale;
3. Legea nr.174/2017 cu privire la energetică;
4. Legea nr.163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție;
5. Legea nr.116/2012 privind securitatea industrială a obiectelor industriale periculoase (urmează a fi abrogată la 15.07.2023 prin Legea nr.151/2022 privind funcționarea în condiții de siguranță a obiectivelor industriale și a instalațiilor tehnice potențial periculoase);
6. Legea nr.86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului.

Procedurile actuale ce vizează eliberarea de autorizații, certificate și de acordare de licențe care se aplică rețelelor de transport a energiei electrice și a gazelor naturale sunt anevoioase și nu încurajează pe deplin investițiile. Planificarea și implementarea proiectelor în domeniul infrastructurilor energetice ar trebui coordonate pentru a genera sinergii în cazurile în care acest lucru este fezabil din punct de vedere global economic sau tehnic sau din perspectiva mediului, a climei sau a amenajării teritoriale, acordându-le atenția cuvenită aspectelor relevante legate de siguranță. Pentru a reduce complexitatea, pentru a spori eficiența și transparența și pentru a contribui la consolidarea cooperării între statele implicate, ar trebui să existe abordări integrate și coordonate pentru toate procedurile de autorizare.

În context, autorizarea construcției și dezvoltarea pe teritoriul Republicii Moldova a obiectelor de infrastructură energetică se realizează în conformitate cu procedura și etapele descrise în secțiunea e) a prezentului compartiment, procedură generală care nu ține cont de statutul special al obiectelor respective de infrastructură energetică și de riscurile asociate implementării acestora. De asemenea, Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, stabilește în art. 30-31 o serie de principii speciale ce țin de asigurarea finanțării, dezvoltării, modernizării, exploatarea și/sau a întreținerii obiectelor de infrastructură energetică de importanță strategică. Astfel, în legătură cu dezvoltarea și modernizarea obiectelor strategice, precum și în legătură cu exploatarea și/sau întreținerea acestora, Guvernul poate impune, cu respectarea prevederilor articolelor 30 și 31 din Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, obligații de serviciu public și poate institui plăți în condițiile stabilite de lege, pentru dezvoltarea, modernizarea, exploatarea și/sau întreținerea obiectelor strategice, în cazul în care venitul obținut din sau în legătură cu dezvoltarea, modernizarea, exploatarea și/sau întreținerea obiectelor strategice nu acoperă costurile justificate ce țin de activitățile respective. Menționăm, că prevederile legii nu stabilesc diferențieri între proiectele naționale și proiectele de infrastructură ce pot fi dezvoltate în comun cu țările vecine. Prin urmare, orice proiect de infrastructură urmează să parcurgă toate etapele naționale de autorizare și de obținere a permiselor necesare, existând riscul ca progresul să nu fie susținut și de autoritățile din țările vecine, ceea ce poate duce la riscul realizării unor investiții în infrastructura energetică fără ca segmentul

din țara vecină să fie finalizat în timp util. Un exemplu în acest sens ar putea servi procesul de dezvoltare a gazoductului Iași- Ungheni-Chișinău, care nu a putut funcționa la capacitatea nominală până la creșterea capacității stației Gherăești din România, finalizat în anul 2021.

În acest sens, după cum a fost menționat mai sus, prevederile respective nu reflectă întocmai cerințele Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, ce necesită a fi implementate în mod obligatoriu în cadrul Tratatului Comunității Energetice, pentru a favoriza implementarea proiectelor strategice, în termeni proximi și în condiții de transparență și eficiență. Mai mult ca atât, sintagma “obiect de infrastructură energetică de importanță strategică”, utilizată în Legea cu privire la energetică, se referă exclusiv la interconexiuni sau la rețelele electrice de transport sau la rețelele de gaze naturale și nu include toate obiectele de infrastructură la care se referă noțiunea de “proiect de interes comun în cadrul Comunității Energetice”, definită în Regulamentul UE nr. 347/2013. Respectiv, aplicarea Legii nr.174/2017 cu privire la energetică, în redacția în vigoare, nu poate asigura implementarea prevederilor Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, inclusiv în partea ce ține de categoriile de obiecte de infrastructură energetică determinate ca fiind relevante pentru proiectele strategice.

Infrastructura energetică ar trebui modernizată pentru a preveni defecțiunile tehnice și a spori rezistența acesteia în fața unor astfel de defecțiuni, a dezastrelor naturale sau provocate de om, a efectelor adverse ale schimbărilor climatice și a amenințărilor la adresa securității. Cadrul legislativ primar actual nu reflectă încă pe deplin modificările preconizate ale sistemului energetic care vor rezulta din noul context politic, mai ales din țintele naționale în domeniul schimbărilor climatice. În aceeași ordine de idei, piața internă a energiei necesită a fi tot mai bine integrată în piața europeană, sunt necesare reguli clare și transparente pentru alocarea transfrontalieră a costurilor, în vederea accelerării investițiilor în infrastructura transfrontalieră și în proiectele cu un impact transfrontalier. Este esențial să se asigure un cadru de finanțare stabil pentru dezvoltarea proiectelor de infrastructură, reducând în același timp la minimum nevoia de sprijin financiar și, în același timp, încurajând investitorii interesați, cu stimulente și mecanisme financiare adecvate. Necesitatea de a moderniza și extinde infrastructura energetică, de a o interconecta cu țările europene, pentru a asigura funcționarea rutelor alternative de aprovizionare este mai mult decât stringentă, iar perioadele anterioare nu au demonstrat capacități semnificate de a atrage investițiile necesare menținerii și dezvoltării infrastructurii energetice critice, decât cu unele excepții când realizarea a fost posibilă cu un aport politic considerabil.

Costurile aferente elaborării, construcției, exploatării și întreținerii proiectelor de interes comun ar trebui, în general, să fie suportate în totalitate de utilizatorii infrastructurii. Alocarea costurilor ar trebui să asigure faptul că utilizatorii finali nu vor fi împovărați în mod disproporționat, mai ales dacă acest lucru ar putea duce la sărăcie energetică. În cazul proiectelor transfrontaliere este posibil ca realizarea acestora să aducă beneficii economice globale și să servească interesului economic general, însă efectul la nivel național să fie disproporționat, fiind negativ în cazul uneia din țările dezvoltatoare. Acest fapt face ca proiectul respectiv să nu fie susținut de toate țările implicate, ceea ce duce la blocarea realizării acestuia. Proiectele de interes comun ar trebui să fie eligibile pentru alocarea transfrontalieră a costurilor în cazul în care o evaluare a cererii de pe piață sau a efectelor preconizate asupra tarifelor arată că nu se poate preconiza o recuperare a costurilor prin intermediul tarifelor plătite de utilizatorii infrastructurii. Este necesar ca discuția privind alocarea adecvată a costurilor să se bazeze pe analiza costurilor și a beneficiilor unui proiect de infrastructură, efectuată pe baza unei metodologii armonizate în ceea ce

privește analiza la nivelul întregului sistem energetic, inclusiv a celui din țările vecine. În plus, este necesar ca proiectele cu cheltuieli operaționale ridicate să aibă acces și la stimulente adecvate pentru investiții. Actualmente legislația națională nu include prevederi care ar permite implementarea unor mecanisme de alocare transfrontalieră a costurilor, similar țărilor Uniunii Europene, ceea ce atrage incertitudini privind posibilitatea recuperării investițiilor de către dezvoltatorii proiectelor.

În contextul celor expuse, legislația națională a Republicii Moldova necesită a fi completată pentru a asigura transpunerea și implementarea Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, în special în ceea ce privește facilitarea implementării proiectelor strategice, alocarea transfrontalieră a costurilor aferente implementării acestora, stabilirea principiilor de evaluare a riscurilor asociate și oferirea de stimulente legate de riscurile identificate pentru proiectele de interes comun, elemente care în prezent nu sunt reglementate în cadrul normativ.

Un alt aspect important, care urmează a fi dezvoltat prin intervenția propusă constă în îmbunătățirea informării și consultării publicului cu privire la dezvoltarea proiectelor strategice, asigurând astfel o implicare mai largă a societății în acest proces. În pofida existenței unor standarde consacrate care asigură participarea publicului la procedurile decizionale în domeniul mediului, care se aplică pe deplin proiectelor de interes comun, sunt necesare măsuri suplimentare în temeiul prezentului regulament pentru a asigura cele mai înalte standarde posibile în ceea ce privește transparența și participarea publicului la toate aspectele relevante din procedura de autorizare a proiectelor de interes comun. Este esențial ca părțile interesate, inclusiv societatea civilă, să fie informate și să fie consultate în vederea asigurării reușitei proiectelor de dezvoltare a infrastructurii și a limitării obiecțiilor aduse acestora.

Modul în care urmează a fi asigurată consultarea și participarea publicului în vederea promovării proiectelor strategice este descris în secțiunea 3 b) din prezenta Analiză a Impactului de Reglementare.

Principalele entități care vor fi afectate de implementarea măsurilor propuse sunt dezvoltatorii proiectelor strategice, care pot fi inclusiv operatorii sistemelor de transport din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale, producătorii de energie electrică, precum și unele instituții/autorități publice implicate (în principal organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică). De remarcat, că în cazul dezvoltatorilor proiectelor strategice, intervenția propusă urmează să faciliteze procedura de solicitare și de obținere a actelor necesare pentru dezvoltarea proiectelor respective. Concomitent, dezvoltatorii proiectelor strategice vor putea beneficia de unele stimulente oferite în funcție de riscurile la care sunt expuși, în anumite condiții specifice, definite în conformitate cu principiile Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată.

Suplimentar, evocăm că, în anul 2021 Secretariatul Comunității Energetice a semnalizat Parlamentului Republicii Moldova că prevederile art. 10 alin.(12) lit. f) și g) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, ar putea expune ANRE la decizii în mare măsură discreționare și, în cele din urmă, subiective, potențial motivate politic, cu orice majoritate în Parlament, menționând că o autoritate de reglementare independentă este una dintre pietrele de temelie ale acquis-ului Comunității Energetice, iar prevederile menționate sunt în măsură de a priva sectorul energetic al Moldovei de progresele înregistrate în ultimii ani. Acest lucru este valabil mai ales acum, când Moldova trebuie să găsească forța instituțională pentru a face față provocărilor din sectoarele gazului și energiei electrice și pentru a deveni parte a pieței energetice europene integrate.

Unul din pilonii de bază a pachetelor legislative energetice în Uniunea Europeană și în cadrul Comunității Energetice este independența autorităților naționale de reglementare a sectorului energetic. În anul 2021 Secretariatul Comunității Energetice a sesizat asupra unor modificări ale Legii nr. 174/2017 incluse prin prevederile Legii nr. 121/2021 pentru modificarea unor acte normative, care în viziunea Secretariatului Comunității Energetice sunt în măsură să influențeze asupra independenței în luarea deciziilor de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică și nu respectă întru bunele practici ale Pachetului Energetic III.

c) Expuneți clar cauzele care au dus la apariția problemei

Deși cadrul normativ național reglementează generic aspectele ce țin asigurarea finanțării, dezvoltării, modernizării, exploatării și/sau a întreținerii obiectelor de infrastructură energetică de importanță strategică (art.30-31 din Legea nr.174/2017 cu privire la energetică), totuși prevederile respective nu reflectă întocmai cerințele Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, ceea ce nu asigură obținerea finanțărilor sau a stimulentele oferite de către țările UE sau Părțile Contractante al Comunității Energetice pentru dezvoltarea obiectivelor majore de infrastructură cu impact benefic asupra sectorului energetic.

Cadrul normativ național nu conține prevederi de reglementare a unui mecanism integrat de guvernare în domeniul energiei și a acțiunii climatice, care să asigure atingerea angajamentelor Republicii Moldova în conformitate cu Acordul Climatic de la Paris (2016) și Tratatul Comunității Energetice. Lipsa prevederilor privind elaborarea și aprobarea unui Planul național integrat privind energia și clima, care să constituie documentul principal de planificare strategică, la care să fie alinate alte documente de politici sectoriale constituie o barieră în asigurarea consecvenței documentelor de politici publice în domeniul energiei și climei pe termen lung cu cele elaborate în domeniul dezvoltării generale a Republicii Moldova. La aceasta se adaugă și lipsa reglementării instrumentarului de raportare către Secretariatul Comunității Energetice și măsurilor privind evaluarea progreselor realizate la nivel național și aplicarea măsurilor respective pentru remedierea neconcordanțelor constatate în recomandările Comunității Energetice.

Astfel, factorii contextuali, financiari, de management și de coordonare dintre subiecții implicați în oferirea soluțiilor juridice pentru aspectele invocate, a condus la concentrarea voinței politice pe alte aspecte de importanță statală, în detrimentul asigurării transpunerii și implementării aquis-ului Tratatului Comunității Energetice.

d) Descrieți cum a evoluat problema și cum va evolua fără o intervenție

Republica Moldova a cunoscut schimbări în valorile medii ale temperaturii și precipitațiilor. Țara a devenit mai caldă, cu o creștere medie a temperaturii mai mare de 1.2°C, în timp ce creșterea precipitațiilor a constituit doar 51.3 mm.⁸

În perioada anilor 2001-2016, s-a înregistrat o tendință de majorare, cu circa 23,6%, a emisiilor de GES, ca rezultat al creșterii, în special, a emisiilor provenite de la sursele mobile de ardere a combustibililor – cu cca 152,7%; a emisiilor provenite de la arderea combustibililor fosili pentru producerea energiei

⁸ Raportul Bienal Actualizat Trei al Republicii Moldova, p.17. <http://www.clima.md/doc.php?l=ro&idc=82&id=5357>

electrice și termice - cu circa 25,3%; și, respectiv, cu circa 57,6% a emisiilor provenite de la solurile agricole⁹.

Potrivit Agenției Internaționale pentru Energie, intensitatea emisiilor de gaze cu efect de seră (emisi CO₂ per unitate din PIB) și intensitatea energetică (total energie primară per unitate din PIB) în Republica Moldova sunt printre cele mai înalte comparativ cu țările cu economia în tranziție din regiunea Europei Centrale și de Est (Tab. 3).¹⁰

Tabelul 3 - Intensitatea emisiilor de gaze cu efect de seră în țările cu economia în tranziție din Europa Centrală și de Est în perioada 1990-2018, kg CO₂/dolari SUA din PIB-ul țării actualizat la nivelul anului 2015

Țara	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2018	1990-2018, %
Albania	1,07	0,39	0,51	0,47	0,38	0,34	0,34	68,20
Armenia	3,40	1,09	0,86	0,59	0,48	0,48	0,45	86,80
Azerbaidjan	2,60	3,76	2,25	1,29	0,49	0,58	0,59	77,30
Belarus	3,39	2,96	2,00	1,47	1,12	0,93	0,98	71,10
Bosnia și Herțegovina	7,99	1,11	1,37	1,20	1,35	1,19	1,26	84,20
Bulgaria	2,14	1,81	1,42	1,18	0,95	0,87	0,71	66,80
Croația	0,51	0,45	0,43	0,41	0,37	0,31	0,28	45,10
Estonia	2,50	1,54	1,03	0,84	0,95	0,66	0,42	83,20
Georgia	1,97	1,69	0,72	0,45	0,43	0,57	0,52	73,60
Letonia	1,10	0,73	0,43	0,32	0,36	0,25	0,22	80,00
Lituania	1,29	0,75	0,45	0,38	0,36	0,25	0,23	82,20
Macedonia de Nord	1,18	1,44	1,28	1,22	0,93	0,71	0,65	44,90
Republica Moldova	4,12	2,68	1,67	1,42	1,23	0,98	0,91	77,90
România	1,46	1,14	0,85	0,69	0,49	0,39	0,34	76,70
Federația Rusă	1,85	2,13	1,88	1,40	1,21	1,13	1,12	39,50
Ucraina	4,46	5,34	4,40	2,98	2,61	2,06	1,84	58,70

În eforturile sale de a atinge obiectivele stabilite în Acordul Climatic de la Paris, ratificat prin Legea nr.78/2017 și cele asumate prin Tratatul Comunității Energetice, la care a aderat prin Legea nr.117/2009, Republica Moldova promovează obiective axate pe constrângerile dezvoltării cu emisii reduse de carbon, care vor asigura o dezvoltare durabilă la nivel național.

În luna martie 2020, Republica Moldova a prezentat către Secretariatul CONUSC Contribuția Națională Determinată (CND) actualizată la Acordul Climatic de la Paris. Prin CND actualizată, RM și-a sporit ambiția de reducere necondiționată a emisiilor de GES, până la 70% comparativ cu anul de referință 1990 către anul 2030, în comparație cu 64-67%, cum era prevăzut în prima versiune a CND (2015). În cazul în care țara va avea acces la tehnologii și resurse financiare la costuri reduse, diminuarea emisiilor ar putea crește către 2030 până la 88% față de anul de referință 1990.

În scopul atingerii obiectivelor mai ambițioase de reducere a GES stabilite în CND, este imperativ crearea unui mecanism integrat de guvernare în domeniul energiei și a acțiunii climatice, prin elaborarea,

⁹ Biroul Național de Statistica

¹⁰ Proiectul programului de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova până în anul 2030.
<https://mediu.gov.md/ro/content/evaluare-strategic%C4%83-de-mediu-la-nivel-na%C8%9Bional>

notificarea, actualizarea și evaluarea a Planului național integrat privind energia și clima (PNIEC), corelate cu măsurile prevăzute în Strategia de reducere a GES pe termen lung, precum și monitorizarea acestora prin elaborarea, notificarea, actualizarea și evaluarea a rapoartelor naționale integrate privind energia și clima (RNIP).

PNIEC va oferi o viziune strategică spre atingerea țintelor expuse în CND actualizată. Conform acestora, se urmărește atingerea obiectivelor sectoriale și intermediare de reducere a emisiilor de GES față de anul 1990, an de bază, după cum este prezentat în Tabelul 4.

Tabelul 4 - Țintele de reducere a emisiilor de GES divizate pe sectoare, %

Sectoarele	Până în anul 2025		Până în anul 2030	
	necondiționat	condiționat	necondiționat	condiționat
Energie	83	87	81	87
Transporturi	56	58	52	55
Clădiri	76	78	74	77
Industria	34	37	27	31
Agricultură	48	50	44	47
FTSCFTS	-33	195	10	391
Deșeuri	16	19	14	18
TOTAL	71	83	70	88

În cazul în care, nu va fi întreprinsă nici o acțiune în sensul reglementării angajamentelor Republicii Moldova în conformitate cu deciziile adoptate recent în temeiul Acordului Climatic de la Paris și Tratatul Comunității Energetice, pot surveni următoarele situații:

- nu se va asigura dezvoltarea unei economii cu emisii reduse de carbon;
- nu se vor realiza obiectivele prevăzute în CND și SND ” Moldova Europeană 2030”;
- nu se va crea un cadru juridic și economic comun aliniat cu Comunitatea Energetică;
- nu se va elabora cadrul juridic de reglementare a unui mecanism integrat de guvernare în domeniul energiei și a acțiunii climatice, precum și mecanisme specifice sau principii care să asigure implementarea proiectelor strategice de infrastructură energetică de interes comun;
- se va menține riscul dublării obiectivelor, acțiunilor și măsurilor stabilite între acestea, ceea ce odată cu elaborarea de noi documente de politici, va impune sarcini administrative suplimentare și va crea dificultăți în consolidarea cooperării locale, naționale, regionale, între autorități, părțile implicate, societatea civilă, în realizarea obiectivelor prevăzute în CND.

Subsidiar, reliefăm necesitatea transpunerii și a implementării Regulamentului UE nr. 347/2013 privind liniile directe pentru infrastructurile energetice transeuropene, astfel cum a fost încorporat și adaptat în acquis-ul Comunității Energetice prin Decizia nr.2015/09/MC-EnC. Or, în cazul nerealizării acestui deziderat, pot interveni următoarele situații, cu referire la proiectele strategice:

- nereglementarea facilitării obținerii de către dezvoltatorii de proiecte strategice a actelor necesare pentru implementarea acestora, prin stabilirea unui proces de autorizare bine coordonat și clar structurat;
- ambiguități cu privire la rolul, atribuțiile și a responsabilitățile autorităților de resort și ale dezvoltatorilor de proiecte strategice, pentru a asigura promovarea și dezvoltarea cât mai eficientă a obiectelor de infrastructură energetică;
- lipsa unui proces durabil de consultare și participare a publicului în legătura cu promovarea proiectelor strategice;

- nereglementarea unor principii clare în ceea ce privește efectuarea și recuperarea investițiilor în cazul proiectelor strategice cu impact transfrontalier și stabilirea unor mecanisme de partajare transfrontalieră a investițiilor aferente dezvoltării proiectelor respective;

- lipsa unui proces de identificare și evaluare a riscurilor asociate investițiilor în cazul proiectelor strategice din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale.

Suplimentar, evocăm că Republica Moldova, în calitate de parte contractantă a Tratatului Comunității Energetice, este obligată să transpună acquis-ul Comunității Energetice, iar în cazul neexecutării obligației, părțile contractante sunt pasibile de sancțiuni.

Întru evitarea sancționării Republicii Moldova pe motivul netranspunerii acquis-ului Comunității Energetice, s-a decis elaborarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative, care asigură conformitatea și implementarea corespunzătoare a acquis-ului Comunității Energetice, în special a Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată și a Regulamentului (UE) 2018/1999 privind guvernarea uniunii energetice și a acțiunilor climatice.

e) Descrieți cadrul juridic actual aplicabil raporturilor analizate și identificați carențele prevederilor normative în vigoare, identificați documentele de politici și reglementările existente care condiționează intervenția statului

Republica Moldova de rând cu alte țări axate pe constrângerile dezvoltării cu emisii reduse de carbon, prin semnarea Acordului Climatic de la Paris, aderarea la Comunitatea Energetică, CONUSC, inclusiv alte tratate internaționale, și-a asumat obligația de a menține, proteja și ameliora calitatea mediului, precum și de a promova utilizarea prudentă și rațională a resurselor naturale, în special prin promovarea eficienței energetice, a energiei produse din surse regenerabile și majorarea gradului de reducere a emisiilor de GES.

Obiectivele cu tangență de atenuare a emisiilor de gaze cu efect de seră, sunt stipulate în mai multe documente de politici și acte normative naționale, inclusiv: SND „Moldova Europeană 2030”, Strategia Energetică a Republicii Moldova până în anul 2030, Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică, Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile și altele. Acțiunile de atenuare și adaptare climatice sunt fundamentale și pentru realizarea tuturor celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă.

SND „Moldova Europeană 2030” atribuie prioritate clară pentru combaterea schimbărilor climatice, prin crearea unei politici energetice eficiente, împreună cu o politică privind schimbările climatice orientată spre viitor, care să determine o tranziție echitabilă și corectă către o economie verde, neutră din punct de vedere climatic și competitivă, și care, să creeze în același timp oportunități propice pentru noi locuri de muncă și o creștere durabilă.

Ca Parte Contractantă a Comunității Energetice, conform angajamentelor asumate în rezultatul aderării la Tratatul Comunității Energetice, Republica Moldova trebuie să promoveze energia durabilă, competitivă și sigură în vederea realizării principalelor obiective strategice a dezvoltării durabile pe termen lung și monitorizării progreselor consumului de energie asupra mediului, precum și reducerii schimbărilor climatice.

Cadrul juridic pentru organizarea și desfășurarea activităților în sectoarele energiei în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate, instituirea principiilor de bază pentru asigurarea consumatorilor cu energie de calitate în condiții echitabile, transparente și nediscriminatorii, este reglementat de Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică.

Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, stabilește cadrul normativ pentru promovarea și utilizarea energiei din surse regenerabile.

Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică, creează cadrul juridic necesar pentru promovarea și îmbunătățirea eficienței energetice prin realizarea planurilor de acțiuni în domeniul eficienței energetice, prin dezvoltarea pieței serviciilor energetice, precum și prin implementarea altor măsuri de eficiență energetică.

Hotărârea Guvernului nr. 1277/2018 cu privire la instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, a creat cadrul normativ în vederea consolidării capacităților instituționale și asigurării monitorizării tuturor emisiilor antropice din surse a gazelor cu efect de seră, evaluării progresului înregistrat cu privire la îndeplinirea angajamentelor referitoare la emisiile în cauză, precum și la punerea în aplicare a cerințelor de raportare în temeiul CONUSC și Acordului de la Paris.

Activitatea privind colectarea și procesarea datelor individuale, de centralizare, producere, stocare și diseminare a statisticii oficiale, transmiterea de date statistice organismelor internaționale, este reglementat la general de Legea nr. 93/2017 cu privire la statistica oficială.

Urmare documentelor analizate, putem menționa că, deși, există în Republica Moldova, documente de politici și acte normative ce reglementează politicile energetice și climatice, acestea nu asigură stabilirea unui cadru de reglementare unic și comun, clar și transparent pe domeniile energiei și climei, care să contribuie la consolidarea cooperării naționale, regionale și locale, privind atingerea obiectivului comun de a menține, proteja și ameliora calitatea mediului.

Pe lângă problematica descrisă mai sus, proiectul propus spre aprobare, urmează să introducă și obligația elaborării unui document de planificare – PNIEC, principalul rol al cărui constă în prezentarea setului de activități și măsuri pe care Guvernul planifică să le întreprindă și/sau faciliteze, astfel încât ținta de eficiență energetică, precum și cea cu privire la utilizarea energiei regenerabile, dar și de reducere a emisiilor de GES, să fie atinse.

Totodată, pentru transpunerea Regulamentului 2018/1999, se va elabora proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea Regulamentului privind înființarea și funcționarea Mecanismului de Guvernanță Energetică și a Acțiunilor Climatice.

Cu referire la procesul de dezvoltare a proiectelor de infrastructură energetică, relevăm că acesta este unul destul de complex, fiind reglementat de mai multe acte normative, în special în domeniul energiei, al construcțiilor, al securității industriale și al mediului.

Concomitent, având în vedere dimensiunea impactului proiectelor respective asupra societății, a mediului și a activităților din sectoarele economiei naționale, construcția și punerea în funcțiune a obiectelor de infrastructură energetică, în special a celor de importanță strategică care implică dezvoltarea infrastructurii de transport din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale, este condiționată de necesitatea obținerii unui set de acte permissive, eliberate de autoritățile publice din Republica Moldova. În context, pot fi menționate următoarele acte normative care reglementează în special construcția, punerea în funcțiune și exploatarea obiectelor de infrastructură energetică:

1. Legea nr.107/2016 cu privire la energia electrică;
2. Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale;
3. Legea nr.174/2017 cu privire la energetică;

4. Legea nr.163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție;

5. Legea nr.116/2012 privind securitatea industrială a obiectelor industriale periculoase (urmează a fi abrogată la 15.07.2023 prin Legea nr.151/2022 privind funcționarea în condiții de siguranță a obiectivelor industriale și a instalațiilor tehnice potențial periculoase);

6. Legea nr.86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului.

Având în vedere cerințele stabilite în actele normative menționate supra, dezvoltarea proiectelor de infrastructură energetică se caracterizează prin mai multe etape, în cadrul cărora dezvoltatorii de proiecte urmează să obțină o serie de acte și să întreprindă anumite acțiuni specifice în vederea construcției și aditerii în exploatare a obiectelor de infrastructură energetică. Astfel, următoarele acte urmează a fi obținute de către dezvoltatorii proiectelor strategice pentru efectuarea lucrărilor propriu-zise de construcție a obiectelor de infrastructură energetică:

a) Certificatul de urbanism pentru proiectare

Certificatul de urbanism pentru proiectare se eliberează de către autoritatea executivă a administrației publice locale, în conformitate cu procedura stabilită în Legea nr.163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție.

Certificatul de urbanism pentru proiectare se eliberează în baza cererii solicitantului, în care se indică locul amplasării obiectului și la care se anexează, în original și în copii, următoarele documente:

- buletinul de identitate (pentru persoană fizică) sau certificatul de înregistrare (pentru persoană juridică);

- raportul de expertiză tehnică, în caz de reconstruire, restaurare, modificare sau consolidare a imobilului existent, elaborat de către experți tehnici atestați.

De remarcat că în conformitate cu prevederile Legii nr.163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, la certificatul de urbanism pentru proiectare emitentul (autoritatea executivă a administrației publice locale) urmează să anexeze suplimentar următoarele acte necesare în legătură cu construcția obiectului de infrastructură energetică:

- planul de amplasare a imobilului/terenului, cu indicarea dimensiunilor/hotarelor acestuia;
- avizul sanitar;
- avizul de acordare a terenului pentru amplasarea, proiectarea obiectului respectiv ca rezultat al participării în comisii la alegerea loturilor;

- avizul acordat de către organul supravegherii de stat a măsurilor contra incendiilor în comun cu serviciul de salvatori și pompieri;

- avizul expertizei ecologice de stat, cu excepția cazului în care solicitantul a obținut acordul de mediu conform Legii nr.86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului. Avizul expertizei ecologice de stat se eliberează de către Agenția de Mediu, la depunerea unei cereri simplificate, prin intermediul ghișeului unic (fără indicarea soluțiilor cu privire la locul și tipul tehnologiilor utilizate, dar cu indicarea impactului posibil asupra mediului și a aspectelor sociale și economice ale acestui impact);

- prescripțiile tehnice ale administratorului drumului, în cazul amplasării imobilului (obiectului) în zona drumului public și/sau în zonele de protecție ale acestuia.

b) Condițiile tehnice pentru proiectarea obiectului de infrastructură energetică (aviz de racordare la rețelele electrice sau de gaze naturale)

Condițiile tehnice pentru proiectarea obiectului de infrastructură energetică se eliberează de către operatorii de sistem la rețelele cărora urmează să fie racordat obiectul respectiv, în conformitate cu cerințele stabilite în Legea nr.107/2016 cu privire la energia electrică și în Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale.

c) Planul de trasare a rețelelor electrice sau de gaze naturale;

Planul de trasare a rețelelor se eliberează de către autoritatea executivă a administrației publice locale în baza cererii solicitantului, în condițiile stabilite în Legea nr.163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție.

d) Documentația de proiect și avizele de verificare a documentației de proiect (compartimentele: plan general, arhitectură, rezistență) sau raportul unic de verificare a documentației de proiect

În baza certificatului de urbanism pentru proiectare, a planului de trasare a rețelelor și a condițiilor tehnice eliberate de operatorii de sistem, dezvoltatorul proiectului strategic elaborează documentația de proiect, care se supune în mod obligatoriu verificării de către verificatorii de proiecte atestați din cadrul instituțiilor autorizate în verificarea proiectelor. Documentația de proiect se elaborează în conformitate cu cerințele documentelor normative și ale standardelor naționale care reglementează modul de elaborare a acesteia.

În ceea ce privește eliberarea avizelor de verificare a documentației de proiect, de remarcat că Legea nr.163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție nu stabilește termenele și condițiile specifice în care se emit aceste avize.

e) Autorizația de construire

Autorizația de construire se emite în baza cererii, în care se indică locul amplasării obiectului, la care se anexează următoarele documente:

- acordul autentificat notarial al coproprietarilor de imobil/teren ale căror interese pot fi afectate nemijlocit în procesul executării lucrărilor de construcție și în perioada exploatării obiectului construit;
- certificatul de urbanism pentru proiectare;
- extrasul din documentația de proiect cuprinzând: memoriu explicativ, plan general (plan de situație, plan trasare), fațade, soluții cromatice, proiect de organizare a executării lucrărilor de construcție;
- avizele de verificare a documentației de proiect (compartimentele: plan general, arhitectură, rezistență) sau raportul unic de verificare a documentației de proiect;
- buletinul de identitate (pentru persoană fizică) sau certificatul de înregistrare (pentru persoană juridică);
- contractul privind supravegherea de autor, semnat de către solicitant (beneficiar) și proiectant;
- extrasul din procesul-verbal al ședinței Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Culturii privind avizarea pozitivă a proiectului de execuție, în cazul proiectării intervențiilor

la monumentele de istorie, artă și arhitectură sau în zonele construite înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat;

–certificatul de descărcare de sarcină arheologică, în cazurile specifice prevăzute în Legea privind protejarea patrimoniului arheologic;

–acordul de mediu;

–autorizația de amplasare, în cazul solicitării autorizării obiectelor din zona drumului public și/sau din zonele de protecție ale acestuia, care se eliberează în conformitate cu Legea drumurilor nr. 509/1995.

Actele menționate mai sus se eliberează solicitanților în conformitate cu procedurile descrise în legislația națională relevantă, care stabilesc inclusiv, documentele specifice și informațiile ce urmează a fi prezentate, termenele și condițiile în care se eliberează acestea.

După obținerea autorizației de construire și respectiv a tuturor documentelor menționate, dezvoltatorul proiectului de infrastructură energetică urmează să identifice și să selecteze executantul care va efectua lucrările de construcție, de montaj și reglare tehnologică a utilajelor.

După finalizarea lucrărilor respective, obiectul de infrastructură energetică nou construit urmează a fi admis în exploatare în conformitate cu cerințele stabilite în actele legislative și normative în domeniu.

Astfel, în cazul obiectelor de infrastructură din sectorul electroenergetic, admiterea în exploatare se realizează în baza Regulamentului de recepție a construcțiilor și instalațiilor aferente, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 285/1996. În cazul obiectelor de infrastructură din sectorul gazelor naturale, recepția lucrărilor de construcție și admiterea în exploatare se efectuează în conformitate cu Legea nr.116/2012 privind securitatea industrială a obiectelor industriale periculoase.

Totodată, în contextul implementării Legii nr.161/2011 privind implementarea ghișeului unic în desfășurarea activității de întreprinzător, Guvernul a instituit ghișeul unic de autorizare a lucrărilor de construcție (Hotărârea Guvernului nr. 1469/2016 privind aprobarea Regulamentului cu privire la crearea și funcționarea ghișeului unic de autorizare a lucrărilor de construcție). Astfel, procedura de obținere a actelor permise, necesare pentru autorizarea lucrărilor de construcție a obiectelor de infrastructură energetică (în particular, a certificatului de urbanism pentru proiectare și a autorizației de construire) a fost simplificată, solicitantul având posibilitatea de a depune cererea și documentele necesare pentru eliberarea acestora la sediul unei singure autorități emitente. Prin urmare, obținerea tuturor avizelor necesare se realizează în mod centralizat, prin interacțiunea directă între autoritatea emitentă și entitățile de avizare, fără concursul direct al solicitantului, în conformitate cu procedura și condițiile stabilite în Regulamentul cu privire la crearea și funcționarea ghișeului unic de autorizare a lucrărilor de construcție.

În context, în cadrul funcționării ghișeului unic, procesul de autorizare a lucrărilor de construcție (inclusiv a obiectelor de infrastructură energetică) are loc în următoarele etape generalizate:

1) *eliberarea certificatului de urbanism pentru proiectare, constituită din următoarele sub-etape:*

- a) recepționarea cererii pentru eliberarea certificatului de urbanism pentru proiectare;
- b) verificarea veridicității datelor din cerere și documentația anexată;
- c) avizarea cererii și documentației anexate;
- d) elaborarea și emiterea certificatului de urbanism pentru proiectare.

2) *eliberarea autorizației de construire, cu următoarele sub-etape:*

- a) recepționarea cererii pentru eliberarea autorizației de construire;
- b) verificarea veridicității datelor din cerere și documentația anexată;
- c) avizarea cererii și documentației anexate;
- d) elaborarea și emiterea autorizației de construire.

Prin urmare, relevăm că în cazul în care proiectele de infrastructură energetică urmează a fi implementate de operatorii de sistem din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale, aceștia urmează să întreprindă o serie de acțiuni suplimentare celor descrise mai sus. Astfel, în conformitate cu prevederile Legii nr.107/2016 cu privire la energia electrică și ale Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale, proiectele ce țin de dezvoltarea infrastructurii de transport sau de distribuție din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale necesită a fi incluse în planurile de dezvoltare și, respectiv, de investiții ale operatorilor de sistem respectivi. Planurile în cauză se examinează și se aprobă de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (*în continuare – ANRE*) în conformitate cu cerințele stabilite în legile menționate și, respectiv, în actele normative de reglementare, aprobate de ANRE.

În contextul celor relatate mai sus putem evidenția că din cauza complexității proiectelor de infrastructură energetică, la dezvoltarea acestora este necesar de respectat cerințele mai multor acte legislative sectoriale cum ar fi domeniul energiei, al construcțiilor, al securității industriale și al mediului.

2. Stabilirea obiectivelor

a) Expuneți obiectivele (care trebuie să fie legate direct de problemă și cauzele acesteia, formulate cuantificat, măsurabil, fixat în timp și realist)

Intervenția propusă vizează realizarea următoarelor obiective principale:

- dezvoltarea sustenabilă a Republicii Moldova pe termen lung, având la bază o evaluare a constrângerilor dezvoltării cu emisii reduse de carbon;
- promovarea sinergiei între obiectivele climatice și cele de dezvoltare (oportunități de angajare, co-beneficii în raport cu sănătate, aer, biodiversitate etc.);
- reducerea necondiționată a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES), până la 70% comparativ cu anul de referință 1990 către anul 2030 și reducerea condiționată a emisiilor de GES până la 88%, în cazul obținerii suportului extern;
- reducerea necondiționată, până în anul 2030, a emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din sectorul energetic cu 81% și reducerea de gaze cu efect de seră condiționată până la 87% comparativ cu anul 1990¹¹;
- ajustarea și completarea cadrului legislativ al Republicii Moldova în vederea asigurării transpunerii și implementării Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, precum și a Regulamentului (UE) 2018/1999 privind guvernarea uniunii energetice și a acțiunilor climatice;
- facilitarea obținerii de către dezvoltatorii de proiecte strategice a actelor necesare pentru implementarea acestora prin stabilirea unui proces de autorizare bine coordonat și clar structurat;

¹¹ Proiectul programului de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova până în anul 2030.
<https://mediu.gov.md/ro/content/evaluare-strategic%C4%83-de-mediu-la-nivel-na%C8%9Bional>

- definirea rolului, atribuțiilor și a responsabilităților autorităților de resort și ale dezvoltatorilor de proiecte strategice, pentru a asigura promovarea și dezvoltarea cât mai eficientă a obiectelor de infrastructură energetică;
  - stabilirea și implementarea unui proces durabil de consultare și participare a publicului în legătura cu promovarea proiectelor strategice;
  - stabilirea unor principii clare în ceea ce privește efectuarea și recuperarea investițiilor în cazul proiectelor strategice cu impact transfrontalier și stabilirea unor mecanisme de partajare transfrontalieră a investițiilor aferente dezvoltării proiectelor respective;
  - stabilirea unui proces de identificare și evaluare a riscurilor asociate investițiilor în cazul proiectelor strategice din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale;
  - asigurarea independenței autorității de reglementare, drept pilon al dezvoltării sectorului energetic conform principiilor pachetelor energetice europene și acquis-ului comunitar;
  - asigurarea implementării proiectelor strategice prin stabilirea unui mecanism de oferire a unor stimulente predefinite, în cazul în care dezvoltatorii proiectelor respective sunt expuși unor riscuri mai mari la dezvoltarea, construcția, operarea sau întreținerea elementelor infrastructurii energetice care constituie obiectul proiectelor strategice, prin comparație cu riscurile asociate în mod normal proiectelor de infrastructură asemănătoare;
  - dezvoltarea cadrului național de politici publice axate pe principiul atenuării emisiilor GES;
  - crearea cadrului de reglementare a unui mecanism integrat de guvernanță în domeniul energiei și a acțiunii climatice, care va asigura atingerea angajamentelor Republicii Moldova în conformitate cu Acordul Climatic de la Paris și Tratatul Comunității Energetice;
  - reglementarea prevederilor privind elaborarea și aprobarea PNIEC, care va constitui documentul principal de planificare strategică, la care se va alinia alte planuri sectoriale și documente de politici;
  - asigurarea unei raportări actuale, transparente, exacte, coerente, comparabile și integrale către Secretariatul Comunității Energetice;
  - raportarea și verificarea informațiilor cu privire la angajamentele RM în domeniul energiei și a acțiunii climatice, precum și evaluarea progreselor în ceea ce privește respectarea acestor angajamente.
- Punerea în aplicare a Mecanismului de Guvernarea Energetică și a Acțiunilor Climatice va permite Republicii Moldova să asigure tranziția spre o economie cu emisii reduse de carbon și să realizeze o dezvoltare durabilă verde, bazată pe prioritățile socioeconomice și de dezvoltare a țării, expuse în SND „Moldova Europeană 2030”.

3. Identificarea opțiunilor

a) Expuneți succint opțiunea "a nu face nimic", care presupune lipsa de intervenție

Opțiunea „a nu face nimic”, constă în a nu întreprinde careva măsuri întru asigurarea transpunerii Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată și a Regulamentului (UE) 2018/1999 privind guvernanta uniunii energetice și a acțiunilor climatice, și implicit, în a nu elabora proiectul legii pentru modificarea unor acte normative și a altor acte normative conexe prin care sunt este reglementat procesul de autorizare a infrastructurii energetice.

În acest caz nu va fi asigurată implementarea principiilor Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată și nu vor fi întreprinse măsurile și acțiunile specifice, descrise în Secțiunea 1 b) din Analiza Impactului.

Pe cale de consecință, implementarea proiectelor strategice se va realiza în conformitate cu procedurile existente, practic fără a asigura consultarea prealabilă a publicului cu privire la dezvoltarea proiectelor strategice (în special în cazul în care dezvoltatorii proiectelor strategice nu sunt operatori de sistem). Concomitent, nu va fi posibilă partajarea costurilor aferente realizării investițiilor în cazul proiectelor strategice, cu impact transfrontalier, ceea ce va duce la suportarea integrală a acestor costuri de investiție de către consumatorii finali din Republica Moldova, indiferent de caracterul impactului proiectului strategic.

Totodată, opțiunea respectivă, presupune neonorarea obligațiilor asumate de Republica Moldova față de Tratatul Comunității Energetice și Acordul de la Paris.

Urmare a netranspunerii prevederilor Regulamentului 2018/1999 și neaprobării proiectului pentru modificarea unor acte normative, nu se va asigura implementarea acțiunilor specifice de atenuare a schimbărilor climatice, iar Republica Moldova nu se va orienta în sensul transformării provocărilor în oportunități, inclusiv și de afaceri sustenabile în ceea ce privește dezvoltarea economică verde. Astfel, nu vor fi întreprinse măsurile și acțiunile specifice, descrise în Secțiunea 1b) din Analizei Impactului.

Concomitent, nu va fi posibilă reducerea necondiționată, până în anul 2030, a emisiilor de GES provenite din sectorul energetic cu 81% și reducerea de gaze cu efect de seră condiționată până la 87% comparativ cu anul 1990.

În plus, această opțiune ar împiedica implementarea politicilor Uniunii Europene în realizarea de progrese în mod eficient din punct de vedere al costurilor în vederea realizării obiectivului climatic pe termen lung în conformitate cu principiul dezvoltării durabile, prevăzut în Pactul Ecologic European.

Republica Moldova nu va spori gradul de reziliență împotriva vulnerabilităților și amenințărilor aferente provocărilor cauzate de schimbările climatice, existând un risc iminent față de securitatea ecologică și de sănătate în cazul menținerii creșterii temperaturii.

Având în vedere cele menționate și posibilele consecințe în cazul în care nici o acțiune nu va fi întreprinsă, opțiunea „A nu face nimic” - nu este realistă.

b) Expuneți principalele prevederi ale proiectului, cu impact, explicând cum acestea țintesc cauzele problemei, cu indicarea novațiilor și întregului spectru de soluții/drepturi/obligații ce se doresc să fie aprobate

Opțiunea recomandată constă în elaborarea și promovarea proiectului legii pentru modificarea unor acte normative, în vederea asigurării transpunerii Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată și a Regulamentului (UE) 2018/1999 privind guvernarea uniunii energetice și a acțiunilor climatice.

Mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice

Prin intervenția propusă va fi creat cadrul juridic pentru punerea în aplicare a mecanismului de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, care va asigura îndeplinirea obiectivelor politicii privind energia și clima, prin elaborarea și implementarea planurilor și măsurilor în acest sens.

Punerea în aplicare a mecanismului de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, bazat pe comasarea documentelor de politici din domeniile energie și climă, în special, PNIEC, RNIP și aranjamente de monitorizare integrată de către Secretariatul Comunității Energetice, presupune o reducere semnificativă a sarcinii administrative și a complexității pentru părțile nemijlocit implicate, stimularea cooperării la nivel regional și local pentru atingerea eficace a obiectivelor axate pe constrângerile dezvoltării cu emisii

reduse de carbon, care vor asigura o dezvoltare durabilă de adaptare la schimbările climatice în toate sectoarele economiei naționale.

Principalele prevederi ale actului normativ propus spre aprobare:

- crearea mecanismului de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, care va asigura stabilirea obiectivelor de politică privind energia și clima, prin elaborarea și implementarea planurilor și măsurilor specifice, precum și va contribui la monitorizarea progreselor realizate;
- prevederile referitoare la elaborarea și aprobarea PNIEC, care va constitui documentul principal de planificare strategică, la care se aliniază alte planuri sectoriale și documente de politici. Primul plan vizează perioada 2025-2030 și ulterior, perioade de zece ani începând din 2031 până la 2040;
- PNIEC va conține obiective principale și contribuțiile naționale pentru următoarele cinci dimensiuni:
  - 1) securitatea energetică;
  - 2) piața internă a energiei;
  - 3) eficiența energetică;
  - 4) decarbonizarea; și
  - 5) cercetarea, inovarea și competitivitatea.
- prevederile privind raportarea prin intermediul RNIP;
- prevederile privind informarea și asigurarea participării publicului și instituțiilor interesate la implementarea mecanismului de guvernare.

Promovarea și implementare proiectelor strategice

Prin intervenția propusă, la nivel de lege vor fi stabilite principii și mecanisme specifice care vor contribui în mod esențial la promovarea și implementarea proiectelor strategice. Măsurile propuse a fi implementate se referă în special la următoarele aspecte:

A. Definirea proiectelor strategice și a statutului acestora, specificarea autorității competente pentru facilitarea procesului de autorizare și a atribuțiilor acesteia

Infrastructura energetică ar trebui să fie rezilientă la efectele inevitabile care se preconizează că vor fi create de schimbările climatice, în ciuda eforturilor de atenuare. Din acest motiv, este esențială intensificarea eforturilor în materie de adaptare la schimbările climatice și de atenuare a acestora, de consolidare a rezilienței, de prevenire a dezastrelor și de pregătire în caz de dezastre. Infrastructura energetică este un garant al atingerii obiectivelor naționale de politică energetică în materie de competitivitate, sustenabilitate și siguranță în aprovizionare. În egală măsură, o infrastructură insuficientă este una din cele mai mari bariere în atingerea obiectivelor enumerate. Prin urmare și politica statului în domeniul dezvoltării infrastructurii energetice trebuie să fie aliniată pentru a sprijini tranziția energetică necesară către neutralitatea climatică. Dezvoltarea economică a țării trebuie să fie susținută de un sistem energetic mai integrat, care să se bazeze pe niveluri mai ridicate de electrificare bazată pe surse suplimentare regenerabile și cu emisii scăzute de carbon și pe decarbonizarea sectorului gazelor. Prin urmare, printre alte aspecte, atât obiectivele de atenuare a schimbărilor climatice, cât și cele de adaptare la acestea trebuie să se reflecte în mod adecvat într-un cadru revizuit.

Regulamentul UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, stabilește în mod exhaustiv care categorii/tipuri de proiecte de infrastructură energetică pot fi incluse în lista proiectelor de interes comun la nivelul Comunității Energetice (în continuare – *proiecte CE*). Concomitent, Regulamentul menționat stabilește statutul prioritar al proiectelor CE în raport cu alte proiecte de infrastructură energetică dezvoltate la nivel național, fapt care implică necesitatea stabilirii unui regim special prioritar pentru proiectele CE în ceea ce privește procesul de obținere a autorizațiilor/actelor permissive de către dezvoltatorii proiectelor respective.

În acest scop, Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, urmează a fi completată la art. 3 cu următoarele noțiuni noi, transpuse din Regulamentul UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată:

„dezvoltator al proiectului CE – dezvoltator al proiectului de interes comun în cadrul Comunității Energetice, care poate fi:

a) un operator al sistemului de transport, un operator al sistemului de distribuție sau un alt operator sau investitor care elaborează un proiect CE;

b) persoană care, în temeiul unui contract de reprezentare, a fost împuternicită să reprezinte fie un grup format din operatorii sistemelor de transport, din operatorii sistemelor de distribuție, din alți operatori sau investitori, fie un grup mixt format din persoanele enumerate mai sus, și care are capacitatea de a-și asuma obligații juridice și datorii financiare în numele membrilor grupului, care au semnat contractul de reprezentare.”;

„infrastructură energetică” – rețea, echipament sau instalație fizică, alte elemente ale infrastructurii energetice, amplasate în Republica Moldova sau care face legătura dintre Republica Moldova cu alte state care sunt parte a Comunității Energetice sau cu statele membre ale Uniunii Europene;

„proiect CE” – proiect de interes comun în cadrul Comunității Energetice, necesar pentru realizarea infrastructurii energetice, care este inclus în Lista proiectelor de interes comun în cadrul Comunității Energetice.

Suplimentar, având în vedere faptul că Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, stabilește principii privind promovarea dezvoltării obiectelor de infrastructură energetică de importanță strategică care, în sensul stabilit de lege se referă în mod exclusiv la interconexiuni sau la rețele de transport din sistemul electroenergetic sau al gazelor naturale, pentru a exclude echivocul în interpretarea sensului noțiunii respective și a aplicabilității principiilor capitolului VII din lege, se propune abrogarea acestui capitol și completarea cu un nou capitol VII¹ Proiectele CE și proiectele IR.

În același timp, în Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, se propune completarea cu definiția noțiunii de „proiect de interes reciproc”, cu următorul conținut: ”proiect care implică realizarea infrastructurii energetice care face legătură dintre una sau mai multe țări care sunt parte a Comunității Energetice și un stat membru sau mai multe state membre ale Uniunii Europene și care nu este inclus în lista proiectelor de interes comun al Uniunii Europene”.

Reieșind din principiile stabilite în Regulamentul UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, la nivel de lege urmează a fi stabilit statutul prioritar al proiectelor strategice, entitatea responsabilă pentru facilitarea și coordonarea procesului de autorizare a proiectelor strategice precum și atribuțiile/competențele acesteia.

Astfel, Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, urmează a fi completată cu prevederi noi, prin care vor fi stabilite următoarele principii și competențe ce țin de organizarea procesului de autorizare și implementare a proiectelor strategice:

a) proiectele de dezvoltare a infrastructurii energetice recunoscute, prin Decizia corespunzătoare a Consiliului Ministerial al Comunității Energetice, ca fiind proiecte strategice ce au statut de prioritate și se consideră obiecte strategice pentru Republica Moldova;

b) în calitate de autoritate responsabilă pentru facilitarea și coordonarea obținerii de către dezvoltatorul proiectelor strategice a actelor permise necesare pentru proiectarea și construcția obiectelor de infrastructură energetică în contextul implementării proiectelor strategice, urmează a fi desemnată o singură autoritate publică (în continuare - *autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice*);

c) pentru a eficientiza procesul de autorizare, astfel încât dezvoltatorul unui proiect strategic să obțină actele permise necesare în termeni cât mai restrânși, organele și autoritățile administrației publice centrale de specialitate, precum și autoritățile administrației publice locale care eliberează actele permise necesare în legătură cu implementarea unui proiect strategic, trebuie să acorde atenție sporită la exercitarea atribuțiilor ce le revin conform legii în vederea acționării în mod prompt și pentru a se exclude tergiversarea în legătură cu eliberarea actelor permise respective;

d) Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice, urmează să acorde asistență dezvoltatorului proiectului strategic în procesul obținerii actelor permise necesare pentru implementarea proiectului;

e) având în vedere complexitatea procesului de obținere a tuturor actelor permise necesare, Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice va fi în drept să creeze un grup de lucru în care să participe toate autoritățile implicate pentru a stabili calendarul procesului de autorizare, reieșind din competențele legale ale autorităților respective, precum și pentru a monitoriza și coordona implementarea calendarului respectiv;

f) în cazul în care construcția proiectului strategic implică luarea unor decizii în două sau mai multe state care sunt parte la Tratatul Comunității Energetice, Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice urmează să colaboreze, la necesitate, cu autoritățile publice din statele respective și să întreprindă măsurile necesare pentru cooperare și coordonarea eficientă și eficace a eforturilor în legătură cu procesul de autorizare.

Totodată, în conformitate cu principiile stabilite în Regulamentul UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, la nivel de lege, poate fi prevăzută posibilitatea delegării de către Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice a atribuțiilor de facilitare și coordonare a procesului de autorizare a unui anumit proiect strategic sau a unei categorii de proiecte strategice unui alt organ sau unei alte autorități publice. Delegarea atribuțiilor respective urmează a fi realizată doar cu respectarea următoarelor condiții cumulative:

1) Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice este obligată să informeze Secretariatul Comunității Energetice cu privire la delegarea funcțiilor de facilitare și coordonare și să publice pe pagina sa web oficială notificarea respectivă;

2) pentru fiecare proiect strategic să fie desemnată responsabilă doar o singură autoritate publică, ca punct de contact unic pentru dezvoltatorul proiectului respectiv, care să coordoneze prezentarea tuturor documentelor și a informațiilor relevante.

Suplimentar, în vederea asigurării transparenței în procesul de autorizare a construcției infrastructurii energetice - obiect al unui proiect strategic, Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice trebuie să elaboreze și să publice un ghid care să descrie următoarele informații:

- a. legislația relevantă pe care se bazează deciziile și avizele corespunzătoare pe tipuri de proiecte strategice relevante, inclusiv legislația în domeniul mediului;
- b. actele permissive ce trebuie obținute;
- c. numele și datele de contact ale persoanelor responsabile din cadrul *Autorității responsabile de facilitarea implementării proiectelor strategice*, precum și ale altor autorități și părți interesate;
- d. fluxul de lucru, cu evidențierea fiecărei etape a procesului de autorizare, inclusiv un calendar orientativ și o descriere a procesului decizional;
- e. informații privind domeniul de aplicare, structura și nivelul de detaliere a documentelor care urmează a fi prezentate de dezvoltatorul proiectului strategic odată cu cererea de luare a deciziilor, inclusiv o listă de verificare;
- f. etapele și mijloacele prin care publicul poate participa la acest proces.

B. Organizarea procesului de autorizare a proiectelor strategice

Este important să se raționalizeze și să se îmbunătățească procedura de autorizare, respectându-se, în măsura posibilului, principiul subsidiarității, competențele și procedurile naționale în ceea ce privește construcția unor noi infrastructuri energetice, și acordându-le acestora atenția cuvenită. Având în vedere necesitatea stringentă de a dezvolta infrastructuri energetice, simplificarea procedurii de autorizare ar trebui să prevadă un termen clar pentru luarea de către autoritățile relevante a deciziei privind construcția proiectului. Termenul respectiv ar trebui să determine definirea și gestionarea mai eficiente ale procedurilor și în niciun caz nu ar trebui să compromită standardele înalte privind protecția mediului și participarea publicului, în conformitate cu legislația de mediu și cu participarea publicului. Sarcina administrativă ar trebui redusă cât mai mult posibil, de exemplu utilizând informațiile furnizate anterior și ținând seama de rapoartele anuale ale inițiatorilor proiectelor. Procedura de autorizare nu ar trebui nici să antreneze sarcini administrative disproporționate în raport cu dimensiunea sau complexitatea proiectului, nici să impună bariere în calea dezvoltării rețelelor transeuropene și a accesului pe piață.

În conformitate cu principiile stabilite în Regulamentul UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, procesul de autorizare a proiectelor strategice urmează a fi organizat în două etape: *etapa prealabilă și etapa de autorizare propriu-zisă*, iar durata totală a procesului de autorizare nu trebuie să depășească termenul de 3 ani și jumătate, cu posibilitatea prelungirii termenului cu cel mult 9 luni. Respectiv, Legea cu privire la energetică, urmează a fi modificată în sensul completării acesteia cu prevederi care să stabilească modul respectiv de organizare a procesului de autorizare pentru proiectele strategice și să descrie etapele procesului de autorizare, acțiunile ce urmează a fi întreprinse de Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice, de dezvoltatorul proiectului strategic, de alte autorități implicate în procesul de autorizare, precum și termenele limită aplicabile.

Astfel, prima etapă a procesului de autorizare - etapa prealabilă reprezintă perioada dintre inițierea procesului de autorizare și acceptarea de către *Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice* a notificării privind depunerea dosarului pentru obținerea autorizației de construire. Etapa prealabilă trebuie să se desfășoare într-o perioadă de cel mult 2 ani și include, între altele, obținerea actelor permise necesare de mediu.

Pentru a iniția procesul de autorizare, dezvoltatorul proiectului strategic trebuie să expedieze în adresa Autorității responsabile de facilitarea implementării proiectelor strategice o notificare scrisă privind inițierea procesului de autorizare, la care să anexeze o descriere detaliată a proiectului strategic, inclusiv cu indicarea actelor de care dispune pentru obținerea actelor permise necesare pentru implementarea proiectului strategic. La rândul său, Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice, expediază dosarul cu informațiile respective tuturor autorităților implicate în procesul de autorizare, care, în termen de cel mult 2 luni, urmează să comunice în scris dacă dezvoltatorul proiectului strategic dispune de toate documentele necesare pentru a obține actele permise corespunzătoare.

Ulterior, în cazul în care autoritățile implicate comunică despre faptul că dosarul în cauză conține toate documentele necesare pentru obținerea actelor permise corespunzătoare Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice informează dezvoltatorul proiectului strategic despre faptul că notificarea acestuia este acceptată, iar procesul de autorizare a fost inițiat (inițierea etapei prealabile). În caz contrar, Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice informează dezvoltatorul proiectului strategic cu privire la faptul că proiectul acestuia nu este suficient de matur pentru ca procesul de autorizare să fie considerat inițiat, indicând măsurile suplimentare ce trebuie întreprinse de către acesta.

Etapa prealabilă poate fi divizată în 3 sub-etape în funcție de acțiunile ce urmează a fi întreprinse, după cum urmează:

a) după acceptarea notificării privind inițierea procesului de autorizare, Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice identifică, în strânsă colaborare cu autoritățile implicate și, după caz, pe baza unei propuneri a dezvoltatorului proiectului strategic, domeniul de aplicare, precum și informațiile și documentele care trebuie prezentate de către dezvoltator pentru obținerea actelor permise necesare, utilizând în acest scop ghidul menționat mai sus;

b) în baza informației identificate conform lit. a), Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice întocmește, în strânsă cooperare cu dezvoltatorul proiectului strategic și autoritățile implicate, un calendar detaliat al procesului de autorizare. De remarcat că, în cazul proiectelor strategice transfrontaliere, autoritățile responsabile pentru facilitarea și coordonarea procesului de autorizare din statele implicate, care sunt parte a Comunității Energetice, colaborează pentru a alinia calendarele întocmite la nivel național și pregătesc un calendar comun;

c) după depunerea de către dezvoltatorul proiectului strategic a documentelor necesare pentru obținerea actelor permise corespunzătoare, la solicitarea autorităților implicate, Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice este în drept să solicite de la dezvoltatorul proiectului strategic informații care nu au fost prezentate de acesta, care însă au fost identificate ca fiind necesare conform lit. a) sau informații suplimentare dacă este necesară clarificarea unor circumstanțe noi.

Ulterior, dezvoltatorul proiectului strategic depune la autoritatea administrației publice locale cererea privind obținerea autorizației de construire și documentele necesare, în conformitate cu Legea

nr.163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție. După depunerea cererii respective, dezvoltatorul proiectului strategic expediază în adresa Autorității responsabile de facilitarea implementării proiectelor strategice o notificare privind depunerea dosarului pentru obținerea autorizației de construire și anexează copia dosarului.

La sesizarea autorității administrației publice locale implicate, Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice este în drept să solicite de la dezvoltatorul proiectului strategic informații care nu au fost prezentate de acesta, deși au fost identificate ca fiind necesare sau informații suplimentare care sunt necesare pentru clarificarea unor circumstanțe noi în conformitate cu Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcție.

În termen de 3 luni de la primirea ultimelor informații solicitate sau, dacă nu a fost necesară prezentarea de informații adiționale, în termen de 3 luni de la primirea notificării privind depunerea dosarului pentru obținerea autorizației de construire, Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice, după consultarea prealabilă a autorității administrației publice locale implicate, confirmă acceptarea notificării privind depunerea dosarului pentru obținerea autorizației de construire sau respinge notificarea și indică măsurile suplimentare ce trebuie întreprinse de dezvoltatorul proiectului strategic.

A doua etapă a procesului de autorizare (etapa propriu-zisă de autorizare) se consideră inițiată la data acceptării de către Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice a notificării privind depunerea dosarului pentru obținerea autorizației de construire. Având în vedere termenul general stabilit pentru întregul proces de autorizare și termenul alocat primei etape a acesteia, etapa propriu-zisă de autorizare poate dura 1 an și șase luni, cu posibilitatea extinderii termenului cu cel mult 9 luni. Data obținerii autorizației de construire de către dezvoltatorul proiectului strategic se consideră data finalizării etapei de autorizare propriu-zisă și, respectiv, a procesului de autorizare.

C. Consultarea publicului în legătură cu promovarea proiectelor strategice

Regulamentul UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, stabilește în mod exhaustiv necesitatea implementării de către țările parte a Comunității Energetice a unui mecanism de consultare a publicului cu privire la dezvoltarea proiectelor strategice. Mecanismul respectiv, elaborat în conformitate cu principiile Regulamentului UE, urmează a fi descris în Legea cu privire la energetică, asigurând implementarea procedurii de consultare și participare a publicului la promovarea proiectelor strategice descrise mai jos.

Astfel, dezvoltatorul proiectului strategic urmează să elaboreze și să prezinte Autorității responsabile de facilitarea implementării proiectelor strategice un concept privind participarea publicului. Conceptul privind participarea publicului se elaborează în conformitate cu cerințele stabilite în ghidul menționat la litera A) din prezenta secțiune a Analizei Impactului și trebuie să includă cel puțin informațiile referitoare la părțile interesate abordate, măsurile avute în vedere, inclusiv locațiile și datele generice propuse pentru ședințele de consultare, termenul, resursele umane alocate sarcinilor respective.

Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice examinează conceptul respectiv în termen de 3 luni și poate să decidă referitor la validarea conceptului privind participarea publicului sau cu privire la necesitatea modificării acestuia de către dezvoltatorul proiectului strategic.

Pentru a încuraja participarea publicului și a asigura informarea și dialogul continuu cu publicul în legătură cu promovarea proiectelor strategice, se aplică următoarele principii:

a) părțile interesate, afectate de implementarea unui proiect strategic, inclusiv organele și autoritățile locale, naționale și regionale relevante, proprietarii de terenuri și cetățenii care trăiesc în vecinătatea zonei unde urmează să fie implementat proiectul strategic, publicul larg, asociațiile sau organizațiile, constituite conform legii se informează și se consultă, în mod deschis și transparent, la etape incipiente, astfel încât alternativele propuse în cadrul consultărilor publice să poată fi luate în considerare;

b) în cazul în care se efectuează mai multe consultări publice pentru un proiect strategic, se recurge la gruparea acestora în măsura posibilităților. Fiecare consultare publică trebuie să acopere toate subiectele relevante pentru o anumită etapă a procesului de autorizare, iar fiecare subiect se abordează o singură dată pe parcursul consultării publice. O consultare publică poate avea loc în mai multe locații geografice. Subiectele abordate în cadrul unei consultări publice se indică în mod clar în notificarea consultării publice respective;

c) se admit comentarii și obiecții doar de la începutul consultării publice și până la expirarea termenului stabilit pentru consultare.

Dezvoltatorul proiectului strategic este obligat să organizeze cel puțin o consultare publică înainte de expedierea în adresa Autorității responsabile de facilitarea implementării proiectelor strategice a notificării privind depunerea dosarului pentru obținerea autorizației de construire. În cadrul consultării publice părțile interesate, menționate mai sus, se informează cu privire la proiectul strategic la etapă incipientă, astfel încât să fie identificate cel mai potrivit loc și cel mai potrivit traseu, precum și subiectele relevante pentru dezvoltarea proiectului strategic.

La organizarea consultării publice, dezvoltatorul proiectului strategic trebuie să întreprindă cel puțin următoarele acțiuni specifice:

a) să elaboreze și să publice o broșură informativă în care să descrie, în mod clar și concis, un sumar al scopului și al calendarului preliminar de implementare a proiectului strategic, informații relevante privind dezvoltarea planificată a rețelei de transport sau de distribuție, după caz, rutele alternative luate în considerație, impacturile posibile, inclusiv de natură transfrontalieră, și eventualele măsuri de atenuare a acestora, precum și alte informații cu privire la proiect și procedura de autorizare;

b) să informeze cu privire la proiectul strategic toate părțile interesate prin intermediul unei pagini web creată de dezvoltator în acest scop, precum și prin alte mijloace de informare;

c) să invite în scris toate părțile interesate, afectate de implementarea proiectului strategic, pentru participare la ședințe în vederea abordării unor subiecte specifice.

În cazul proiectelor strategice cu impact transfrontalier semnificativ asupra mediului altui stat sau al altor state care sunt parte a Comunității Energetice sau care sunt membre ale Uniunii Europene și care aplică prevederile Convenției de la Espoo, informațiile relevante se prezintă autorității responsabile pentru facilitarea și coordonarea procesului de autorizare în statele respective. Autoritatea sesizată trebuie să indice dacă dorește să participe la consultările publice organizate în prezentul articol.

Dezvoltatorul proiectului strategic reflectă rezultatele consultărilor publice, inclusiv activitățile care au avut loc înainte de inițierea procesului de autorizare într-un raport, prezentat Autorității responsabile de facilitarea implementării proiectelor strategice. Raportul în cauză se expediază autorității administrației publice locale ce examinează cererea privind eliberarea autorizației de construire, astfel încât să fie identificate eventualele probleme ce trebuie clarificate în legătură cu proiectul strategic.

Cu privire la pagina web ce urmează a fi creată de dezvoltatorul proiectului strategic, de menționat că aceasta trebuie să conțină cel puțin următoarele informații relevante despre proiect:

- a) broșura informativă cu privire la proiectul strategic;
- b) un rezumat de cel mult 50 de pagini, fără detalii tehnice, care să reflecte stadiul actual de implementare a proiectului strategic. Rezumatul respectiv se actualizează periodic, cu indicarea modificărilor aduse versiunilor anterioare;
- c) calendarul implementării proiectului strategic și perioada planificată pentru efectuarea consultării/consultărilor publice, cu indicarea datelor și a locurilor unde se preconizează organizarea consultărilor și a ședințelor publice, precum și a subiectelor relevante care se propun a fi discutate;
- d) modalitatea și datele de contact ale persoanelor de la care poate fi obținut setul complet de documente relevante pentru consultări;
- e) modalitatea și datele de contact ale persoanelor cărora le pot fi transmise comentariile și obiecțiile în cadrul consultărilor publice;
- f) un link către pagina web oficială a Secretariatului Comunității Energetice.

D. Efectuarea și recuperarea investițiilor în proiectele strategice cu impact transfrontalier

Un alt aspect important ce necesită a fi abordat în contextul implementării proiectelor strategice constituie modul în care are loc recuperarea costurilor de investiții de către dezvoltatorii proiectelor respective, ceea ce implică la rândul său, stabilirea unor principii ce țin de alocarea acestor costuri între părțile care beneficiază de efectele implementării proiectelor strategice.

Astfel, în cazul în care un proiect strategic din sectorul electroenergetic sau al gazelor naturale, ce are în vedere dezvoltarea unei rețele electrice de transport sau a unei rețele de transport al gazelor naturale, are un impact net pozitiv asupra pieței respective din Republica Moldova, costurile de investiție realizate în mod eficient în legătură cu implementarea proiectului strategic (care nu includ costurile aferente întreținerii și exploatării rețelelor noi construite) se suportă de către operatorii sistemelor de transport sau de către dezvoltatorul/dezvoltatorii rețelei de transport și, ulterior, se recuperează prin intermediul tarifelor pentru serviciul de transport, cu respectarea principiilor privind efectuarea și recuperarea investițiilor, stabilite în legile sectoriale (Legea nr.107/2016 cu privire la energia electrică și, respectiv, Legea nr.108/2017 cu privire la gazele naturale). Principiul menționat mai sus privind recuperarea costurilor de investiție se aplică în măsura în care costurile respective nu se recuperează prin intermediul plăților pentru gestionarea congestiilor sau prin intermediul altor plăți efectuate în legătură cu investiția în cauză (precum plățile efectuate în conformitate cu prevederile art. 30 din Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, în redacția în vigoare). Impactul implementării unui proiect strategic se stabilește în cadrul analizei cost-beneficiu elaborată în conformitate cu cerințele stabilite în cadrul Tratatului Comunității Energetice.

De remarcat că, Regulamentul UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, stabilește de asemenea unele condiții specifice ce țin de recuperarea investițiilor pentru anumite categorii de proiecte strategice. Astfel, în cazul proiectelor strategice care vizează dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale, mecanismul de recuperare a investițiilor menționat mai sus se aplică doar dacă a fost realizată o evaluare a cererii de capacitate pe piața gazelor naturale, care indică faptul că costurile de investiție efectuate în mod eficient nu se așteaptă a fi acoperite prin intermediul tarifelor pentru serviciul de transport.

Concomitent, mecanismul de recuperare a investițiilor, menționat mai sus nu se aplică în cazul rețelelor de presiune înaltă, utilizate pentru livrarea în amonte sau pentru livrarea la nivel local a gazelor naturale. Întrucât mecanismul de recuperare a costurilor de investiție, menționat mai sus ține exclusiv de domeniul de activitate a autorității de reglementare a sectoarelor energeticii, urmează a fi stabilit rolul și atribuțiile ANRE în legătură cu implementarea proiectelor strategice.

Respectiv, recuperarea costurilor de investiție aferente implementării proiectelor strategice se aplică în cazul în care cel puțin un dezvoltator al proiectului strategic solicită ANRE acest lucru pentru toate costurile de investiție sau pentru o parte a acestora. În cazul unui proiect strategic, pentru care se aplică mecanismul descris, dezvoltatorul proiectului strategic este obligat să informeze ANRE în mod regulat, cel puțin o dată pe an și până la punerea în funcțiune a rețelei construite în cadrul proiectului strategic, cu privire la progresul înregistrat în acest sens, precum și cu privire la costurile identificate și riscurile asociate implementării proiectului.

În legătură cu efectuarea analizei cost-beneficiu în vederea identificării impacturilor asupra pieței, ANRE urmează să publice pe pagina web oficială un set de indicatori și valorile de referință corespunzătoare ale costurilor unitare de investiție pentru proiecte comparabile din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale, care pot fi utilizate de dezvoltatorii proiectelor strategice pentru efectuarea analizei cost-beneficiu. Setul de indicatori și valorile de referință respective urmează a fi elaborate de ANRE în comun cu autoritățile de reglementare din țările parte a Comunității Energetice.

E. Alocarea transfrontalieră a costurilor de investiții pentru implementarea proiectelor strategice cu impact transfrontalier

După cum a fost menționat mai sus, în contextul prevederilor Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, costurile de investiție realizate în mod eficient în legătură cu implementarea unui proiect strategic se suportă de către operatorii sistemelor de transport sau de către dezvoltatorul/dezvoltatorii rețelei de transport din țările în care proiectul strategic respectiv are un impact net pozitiv asupra pieței. Principiul respectiv implică de asemenea necesitatea stabilirii unui mecanism de alocare transfrontalieră a costurilor de investiții, ce urmează a fi gestionat și aplicat de către autoritățile de reglementare. Respectiv, Legea cu privire la energetică urmează a fi completată în vederea stabilirii principiilor ce țin de gestionarea cererilor privind realizarea investițiilor în cadrul unui proiect strategic (în continuare – *cereri de investiție*) și de alocare a costurilor de investiție între țările implicate în implementarea proiectelor strategice.

Astfel, conform principiilor stabilite în Regulamentul UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, după ce un proiect strategic este evaluat ca fiind suficient de matur, dezvoltatorul proiectului strategic trebuie să prezinte ANRE și autorităților de reglementare din țările parte a Comunității Energetice, implicate în implementarea acestuia (în continuare – *autoritățile de reglementare implicate*) o cerere de investiție. Cererea de investiție se elaborează după consultarea de către dezvoltatorul proiectului strategic a operatorilor sistemului de transport din țările în care proiectul strategic are un impact net pozitiv și cu respectarea recomandărilor stabilite în cadrul Tratatului Comunității Energetice.

Cererea de investiție trebuie să includă, între altele, o solicitare privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție și să fie însoțită de următoarele documente/informații:

- a) analiza cost-beneficiu a proiectului strategic;

b) un plan de afaceri, care să evalueze viabilitatea financiară a proiectului strategic, inclusiv soluția financiară aleasă; în cazul proiectelor strategice din sectorul gazelor naturale, planul de afaceri trebuie să conțină inclusiv o analiză din punct de vedere al pieței;

c) propunerea argumentată privind mecanismul de alocare transfrontalieră a costurilor de investiție, la decizia dezvoltatorului proiectului strategic.

În termen de 6 luni de la data înregistrării cererii de investiție la ultima autoritate de reglementare implicată, ANRE consultă dezvoltatorul proiectului strategic și emite o hotărâre privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție și modul de includere a acestora în tarifele operatorilor de sistem relevanți. În legătură cu aceasta, ANRE colaborează cu autoritățile de reglementare implicate, inclusiv în vederea stabilirii datei exacte la care cererea de investiție a fost înregistrată de ultima autoritate de reglementare implicată.

Mecanismul de alocare transfrontalieră a costurilor de investiții se stabilește de către ANRE în cooperare cu autoritățile de reglementare implicate, cu respectarea principiilor și a procedurilor stabilite la nivelul Tratatului Comunității Energetice, iar hotărârea privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a ANRE.

În cazul în care ANRE nu ajunge la un acord comun cu autoritățile de reglementare implicate în legătură cu examinarea cererii de investiție și, respectiv, nu aprobă o hotărâre în acest sens, ANRE informează despre acest lucru Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice, Secretariatul Comunității Energetice și Comisia Europeană. În acest caz, sau la solicitarea comună a ANRE și a autorităților de reglementare implicate, cererea de investiție se examinează de Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice în conformitate cu procedura stabilită în cadrul Tratatului Comunității Energetice.

F. Evaluarea riscurilor asociate implementării proiectelor strategice și oferirea de stimulente în dependență de natura și magnitudinea riscurilor identificate.

Conform prevederilor Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, în cazul în care dezvoltatorul unui proiect strategic din sectorul electroenergetic sau al gazelor naturale este expus unor riscuri mai mari la dezvoltarea, construcția, operarea sau întreținerea unui element al infrastructurii energetice care constituie obiectul proiectului strategic, prin comparație cu riscurile asociate în mod normal proiectelor de infrastructură asemănătoare, autoritatea de reglementare poate decide cu privire la oferirea unor stimulente pentru proiectul strategic respectiv. Astfel, Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, urmează a fi completată cu prevederi care să stabilească modul de evaluare a riscurilor și principiile aplicabile la oferirea de stimulente pentru asigurarea implementării proiectelor strategice.

Pentru a asigura aplicarea principiilor de transparență și obiectivitate la evaluarea riscurilor asociate investițiilor în cazul proiectelor strategice din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale, procedura și criteriile de identificare și evaluare riscurilor respective urmează a fi stabilite într-o metodologie, elaborată și aprobată în prealabil de către ANRE. La elaborarea metodologiei, ANRE urmează să ia în considerație recomandările emise în acest sens de către Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei (în continuare - ACER).

Stimulentele menționate mai sus se oferă dezvoltatorului proiectului strategic prin aprobarea de către ANRE a unei hotărâri în acest sens. La aprobarea hotărârii privind oferirea de stimulente pentru un proiect strategic, ANRE trebuie să ia în considerație rezultatele analizei cost-beneficiu și, în special,

externalitățile pozitive generate de către proiectul strategic la nivel regional sau la nivelul Comunității Energetice. Concomitent, ANRE trebuie să examineze riscurile specifice la care este expus dezvoltatorul proiectului strategic, măsurile de ameliorare aplicate și justificarea profilului de risc, având în vedere impactul net pozitiv al proiectului strategic în comparație cu o alternativă caracterizată prin riscuri reduse. Riscurile eligibile evaluate de către ANRE includ în special riscurile aferente tehnologiilor noi de transport, riscurile legate de recuperarea parțială a costurilor și riscurile de dezvoltare.

Stimulentele oferite de către ANRE trebuie să se bazeze pe specificul (natura) riscurilor la care este supus dezvoltatorul proiectului strategic, luând în considerație practicile existente și recomandările emise în acest sens în cadrul Tratatului Comunității Energetice și în cadrul Uniunii Europene. Stimulentele oferite pot include:

- a) măsuri specifice privind investițiile anticipate;
- b) măsuri privind recunoașterea costurilor suportate în mod eficient până la admiterea în exploatarea infrastructurii energetice care constituie obiectul proiectului strategic;
- c) oferirea unei rentabilități suplimentare pentru capitalul investit în cadrul implementării proiectului strategic;
- d) alte măsuri de stimulare, considerate de ANRE necesare și adecvate.

De remarcat că, stimulentele menționate nu pot fi oferite în cazul proiectelor strategice care beneficiază de derogări specifice, stabilite în cadrul Tratatului Comunității Energetice.

Cu referire la oferirea de stimulente pentru proiectele strategice, este de remarcat că ACER a elaborat și a publicat pe pagina sa oficială o recomandare¹², prin care prezintă un sumar al practicilor existente în Statele Membre ale UE în ceea ce privește evaluarea riscurilor, recomandări cu privire la elaborarea metodologiei de identificare și evaluare a riscurilor, precum și informații cu privire la aplicarea stimulentei în Statele Membre. Respectiv, la elaborarea metodologiei menționate și la aplicarea stimulentei prevăzute de proiectul legii, ANRE urmează să asigure aplicarea celor mai bune practici din UE și recomandările ACER în acest sens.

La această etapă cuantificarea costurilor și beneficiilor este dificil de realizat deoarece nu sunt stabilite proiecte de infrastructură specifice, care pot fi calificate drept proiecte de interes comun sau mutual. Totodată, pentru fiecare proiect individuale costurile și beneficiile asociate urmează a fi estimate conform mecanismului descris mai sus. Precizăm că proiectele cu statut de interes comun sunt pasibile pentru atragerea finanțării suplimentare, inclusiv granturi, din contul instrumentelor financiare aprobate la nivelul Uniunii Europene. În cazul Părților Contractante ale Comunității Energetice acestea sunt Instrumentele pentru Asistență de Pre-Aderare sau Facilitatea de investiții de Vecinătate. În cazul Moldovei, statutul de țară candidat la aderarea la Uniunea Europeană oferă posibilitatea de a beneficia de mecanisme financiare suplimentare, care pot facilita dezvoltarea infrastructurii energetice critice și grăbi integrarea piețelor energetice naționale în piața unică europeană.

Într-o altă ordine de idei, după cum s-a menționat și în recomandarea Secretariatului Comunității Energetice hotărârile ANRE sunt supuse controlului judiciar în conformitate cu articolul 16 alin (10) din Legea 174/2017. Excluderea posibilității de revocare a directorilor ANRE conform prevederilor art.10 alin.(12) lit. f) și g) nu ar reduce din pârghiile Parlamentului de a controla eficiența îndeplinirii atribuțiilor

¹² Recomandarea ACER nr. 03/2014 din 27 iunie 2014 cu privire la stimulentele pentru proiectele de interes comun și cu privire la o metodologie comună pentru evaluarea riscurilor

de către aceștia, Legea 174/2014 incluzând motive bine definite și obiective pentru concedierea directorilor ANRE, conforme cu bunele practici aplicate în UE și în țările Comunității Energetice.

c) Expuneți opțiunile alternative analizate sau explicați motivul de ce acestea nu au fost luate în considerare

Opțiuni alternative nu au fost examinate, întrucât Republica Moldova, în calitate de parte contractantă a Tratatului Comunității Energetice, este obligată să transpună acquis-ul Comunității Energetice, iar în cazul neexecutării obligației, părțile contractante sunt pasibile de sancțiuni.

Întru evitarea sancționării Republicii Moldova pe motivul netranspunerii acquis-ului Comunității Energetice, s-a decis elaborarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative, care asigură conformitatea și implementarea corespunzătoare a acquis-ului Comunității Energetice, în special a Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată și a Regulamentului (UE) 2018/1999 privind guvernarea uniunii energetice și a acțiunilor climatice.

4. Analiza impacturilor opțiunilor

a) Expuneți efectele negative și pozitive ale stării actuale și evoluția acestora în viitor, care vor sta la baza calculării impacturilor opțiunii recomandate

În cazul în care nu va fi întreprinsă nici o acțiune în sensul elaborării și promovării proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative, nu va fi asigurată transpunerea în legislația națională și implementarea principiilor Regulamentului UE nr.347/2013, în versiunea adaptată și a Regulamentului (UE) 2018/1999 privind guvernarea uniunii energetice și a acțiunilor climatice. Respectiv, nu vor fi întreprinse măsurile și acțiunile necesare pentru soluționarea problemelor identificate la secțiunea 1 b) din Analiza Impactului. Implementarea proiectelor strategice se va realiza fără informarea adecvată a publicului cu privire la beneficiile și impacturile proiectelor strategice, iar costurile de investiție vor fi suportate integral de către consumatorii finali din Republica Moldova, indiferent de caracterul impactului proiectului respectiv. Totodată, nu va fi creat cadrul juridic pentru punerea în aplicare a mecanismului de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, care va asigura îndeplinirea obiectivelor de politică privind energia și clima.

Concomitent, evitarea transpunerii în legislația națională a Regulamentului UE nr.347/2013, în versiunea adaptată și Regulamentului (UE) 2018/1999 implică nerespectarea de către Republica Moldova a obligațiilor asumate în cadrul Comunității Energetice, ceea ce poate duce ulterior la suportarea de către stat a unor costuri suplimentare ca urmare a aplicării unor eventuale sancțiuni în cadrul Comunității Energetice.

Suplimentar, evocăm ca efecte negative a respectivei opțiuni:

- *pe partea de guvernare energetică și a acțiunilor climatice*

- sistemul organizatoric instituțional existent nu este unul integrat și nu va asigura soluționarea, în mod organizat și unitar, a problemelor din domeniu, măsurile întreprinse în vederea prevenirii riscurilor și atenuării schimbărilor climatice vor fi insuficiente;

- existența multiplelor documente de politici publice, instrumentelor de planificare, precum Strategii și Planuri naționale separate pe domeniile energie și climă, care fiind introduse în momente diferite, din cauza volumelor mari de informații necesare a fi procesate și ne sincronizarea suficientă a documentelor existente cu cele în proces de elaborare, generează suprapuneri, decalaje între obiective, prevederi contradictorii, sarcini administrative suplimentare a părților implicate, și în final, la ineficiență din

punctul de vedere al resurselor administrative și financiare planificate pentru punerea în aplicare a acțiunilor și măsurilor stabilite;

- continuarea planificării separată pe domeniul energie și climă generează riscul obținerii unor rezultate divergente care vor crea confuzie la nivelul politicilor sectoriale, fapt ce ar putea să compromită atingerea rezultatelor așteptate;

- monitorizarea și raportarea și evaluarea periodică a eforturilor depuse de acestea pentru abordarea schimbărilor climatice nu va asigura un control eficient asupra contribuției, astfel nu se vor stabili prioritățile cu privire la atenuare și adaptare la schimbările climatice;

- nu se vor integra riscurile climatice în procesul de luare a deciziilor privind investițiile și planificarea afacerilor, cu menținerea în procesul decizional a incluziunii sociale și rămânând sensibil la impactul de gen al schimbărilor climatice;

- nu se va îmbunătăți gradul de sensibilizare și de informare a publicului.

- *pe aspecte ce vizează promovarea și implementare proiectelor strategice*

- nu va fi reglementat procesul de facilitare a procedurii de autorizare a proiectelor strategice;

- nu vor fi efectuate analize cost-beneficiu pentru proiectele strategice și nu va fi luată în considerație necesitatea evaluării beneficiilor și a impacturilor proiectelor strategice asupra piețelor de energie atât din Republica Moldova, precum și din țările implicate în implementarea proiectelor respective;

- dezvoltatorii proiectelor strategice nu vor întreprinde măsuri specifice privind publicarea informațiilor cu privire la proiectele strategice pe care urmează să le implementeze (crearea unor pagini web aferente proiectului strategic, elaborarea unor broșuri informative);

- nu va fi asigurată informarea și consultarea adecvată a publicului larg cu privire la implementarea proiectelor strategice pe teritoriul Republicii Moldova. Astfel, părțile afectate de implementarea proiectelor respective (inclusiv populația, consumatorii finali de energie electrică și gaze naturale) nu vor fi consultate în modul corespunzător cu privire la impactul și beneficiile proiectelor strategice, precum și cu privire la alte aspecte ce țin de etapele de realizare a proiectelor strategice, de construcția propriu-zisă a infrastructurii energetice, de amplasarea obiectelor de infrastructură, etc. Ca urmare, la implementarea proiectelor strategice pot fi prejudiciate interesele unor părți terțe care ar fi putut fi evitate, în cazul organizării consultărilor publice;

- nu va exista un mecanism de identificare și evaluare a riscurilor asociate implementării proiectelor strategice și nu vor putea fi aplicate careva stimulente specifice pentru promovarea proiectelor strategice, ceea ce poate duce la eșuarea realizării anumitor obiecte de infrastructură energetică;

- nu va fi posibilă alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție pentru proiectele strategice în funcție de impacturile acestora asupra piețelor de energie. Aceasta poate duce la suportarea de către consumatorii finali din Republica Moldova a unor costuri de investiții în infrastructură energetică care nu ar aduce careva beneficii sau nu ar fi proporționale beneficiilor identificate.

b¹) Pentru opțiunea recomandată, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Opțiunea recomandată constă în elaborarea și promovarea proiectului legii pentru modificarea unor acte normative, în vederea asigurării transpunerii Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată și a Regulamentului (UE) 2018/1999 privind guvernarea uniunii energetice și a acțiunilor climatice.

Autorii prezentei Analize a Impactului estimează că implementarea legii pentru modificarea unor acte normative, ar putea genera unele costuri suplimentare pentru dezvoltatorii proiectelor strategice, costuri ce țin în principal de elaborarea și menținerea paginii web destinate proiectului strategic, de elaborare a broșurii informative și de organizare a consultărilor publice. Cu toate acestea, costurile respective sunt neesențiale în comparație cu costurile de investiție, necesare a fi realizate în legătură cu implementarea proiectelor strategice și mai ales în comparație cu eventualele despăgubiri ce ar trebui achitate de dezvoltatorii proiectelor strategice terților afectați.

Aceste costuri, însă sunt infime în raport cu beneficiile pe care le va avea Republica Moldova în cazul creării cadrului legal necesar pentru implementarea proiectelor strategice în termeni proximi și în condiții de transparență și eficiență, create în conformitate cu cele mai bune practici europene. Or, după cum am menționat supra, implementarea proiectelor strategice, cum ar fi proiectul liniei electrice de transport 400 kV Vulcănești-Isaccea, proiectul gazoductului Iași-Ungheni-Chișinău și proiectul privind asigurarea fluxului invers pe direcția Trans-Balcanică (Moldova – Ucraina), va îmbunătăți securitatea energetică a țării și va crea premisele necesare pentru dezvoltarea concurenței pe piețele energeticii.

Suplimentar, implementarea proiectului legii pentru modificarea unor acte normative, nu va duce la apariția unor cheltuieli sau costuri suplimentare în cadrul activității întreprinderilor din sectorul electroenergetic. Astfel, nu se estimează apariția unor costuri suplimentare la producători, operatori de sistem sau la furnizori pentru conformarea acestora la cerințele proiectului de lege sau careva investiții suplimentare sau cheltuieli eferente implementării principiilor stabilite în proiectul legii.

Principalele beneficii majore ale intervenției statului sunt următoarele:

- progresarea Republicii Moldova pe termen lung spre dezvoltarea economiei verde și curată, prin implementarea documentelor de politici comune în domeniile energiei și climei;
- alinierea cadrului legal din Republica Moldova cu standardele UE și angajamentele Tratatului Comunității Energetice;
- îmbunătățirea politicii energetice în comun cu cea de mediu și climă, extrem de necesară în dezvoltarea socio-economică, ceea ce va garanta un mediu natural, sigur pentru viața și sănătatea populației;
- definirea statutului prioritar al proiectelor strategice și clarificarea la nivelul legislației primare a caracteristicilor specifice implementării acestora;
- facilitarea procesului de obținere a actelor permissive de către dezvoltatorii proiectelor strategice prin stabilirea și implementarea unui proces de autorizare transparent și clar structurat, cu o singură autoritate responsabilă de coordonarea prezentării tuturor documentelor și a informațiilor relevante pentru obținerea actelor permissive corespunzătoare;
- definirea rolului, a atribuțiilor și a responsabilităților instituțiilor/autorităților implicate în procesul de autorizare și de implementare a proiectelor strategice, inclusiv a atribuțiilor specifice ale ANRE în legătură cu promovarea proiectelor strategice;
- implementarea unui mecanism robust de consultare și participare a publicului larg în legătură cu promovarea proiectelor strategice, care stabilește inclusiv acțiuni specifice privind publicarea și diseminarea informațiilor cu privire la dezvoltarea obiectelor de infrastructură energetică, impactul acestora, etapele și termenele de implementare, etc.;

- stabilirea unor principii transparente în ceea ce privește efectuarea și recuperarea investițiilor în obiectele de infrastructură energetică cu statut de proiecte strategice, care ar oferi semnale clare dezvoltatorilor de proiecte în ceea ce privește climatul investițional din Republica Moldova;
- aplicarea unor mecanisme nediscriminatorii de stimulare a implementării proiectelor strategice, bazate pe rezultatele evaluării riscurilor asociate investițiilor în proiectele strategice, conform unei metodologii prestabilite și în funcție de natura riscurilor identificate.

La nivelul UE și a Comunității Energetice există mecanisme de asigurare a cooperării și luare a deciziilor la nivelul grupurilor autorităților naționale de reglementare sau a celor ce implică participarea operatorilor sistemelor de transport, care joacă un rol important în proces, în special în ceea ce privește definirea scenariilor pentru viitor, identificarea lacunelor și a blocajelor de infrastructură pe termen lung și evaluarea proiectelor individuale, pentru a spori încrederea în proces. Regulamentul (UE) nr. 347/2013 facilitează dezvoltarea proiectelor de infrastructură care leagă rețelele Uniunii de rețelele din țări terțe, care sunt reciproc avantajoase și necesare pentru tranziția energetică și pentru realizarea țintelor climatice și care îndeplinesc, de asemenea, criteriile specifice ale categoriilor de infrastructuri relevante, în special cu țările învecinate și cu țările cu care Uniunea a stabilit o cooperare specifică în domeniul energiei. Prin urmare, transpunerea acestuia de către Republica Moldova ar crea precondițiile necesare pentru a valorifica aceste beneficii și în interesul consumatorilor locali. Implementarea prevederilor Regulamentului (UE) nr. 347/2013 contribuie la o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii și aduce beneficii din punctul de vedere al competitivității și coeziunii economice, sociale și teritoriale, și poate asigura un cadru în care Republica Moldova, deopotrivă cu statele membre și părțile interesate relevante să colaboreze într-o structură regională pentru a dezvolta rețele energetice mai bine conectate, cu scopul de a consolida interconexiunile transfrontaliere existente și de a promova noi astfel de interconexiuni, precum și de a contribui la integrarea energiei din surse regenerabile.

În contextul celor expuse, autorii Analizei Impactului, consideră oportună aplicarea opțiunii recomandate, care presupune elaborarea și promovarea proiectului legii pentru modificarea unor acte normative.

b²) Pentru opțiunile alternative analizate, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Nu este cazul, întrucât opțiuni alternative nu au fost examinate.

c) Pentru opțiunile analizate, expuneți cele mai relevante/iminente riscuri care pot duce la eșecul intervenției și/sau schimba substanțial valoarea beneficiilor și costurilor estimate și prezentați presupuneri privind gradul de conformare cu prevederile proiectului a celor vizați în acesta

Pentru *Opțiunea "a nu face nimic"* în calitate de riscuri iminente pot fi:

- tergiversarea implementării proiectelor strategice din cauza neînțelegerilor cu părțile interesate, afectate de implementarea acestora, inclusiv organele și autoritățile locale, naționale și regionale relevante, proprietarii de terenuri și cetățenii care trăiesc în vecinătatea zonei unde urmează să fie implementat proiectul strategic, în lipsa unui cadru normativ coerent; a desfășurării consultărilor largite, inclusiv la o etapă prealabilă dezvoltării proiectelor strategice;
- întâzieri în realizarea investițiilor necesare dezvoltării infrastructurii energetice, care riscă să nu se materializeze în timp util sau deloc, din cauza obstacolelor legate de autorizare;

- suportarea de către consumatorii finali din Republica Moldova a unor costuri de investiții în proiecte strategice cu impact transfrontalier, în lipsa unui mecanism de partajare transfrontalieră a costurilor aferente realizării investițiilor;

- suportarea de către stat a unor costuri suplimentare ca urmare a aplicării unor eventuale sancțiuni în cadrul Comunității Energetice pentru nerespectarea de către Republica Moldova a obligațiilor asumate de transpunere a acquis-ului Comunității Energetice.

Pentru *Opțiunea recomandată*, riscuri nu au fost identificate.

d) Dacă este cazul, pentru opțiunea recomandată expuneți costurile de conformare pentru întreprinderi, dacă există impact disproporționat care poate distorsiona concurența și ce impact are opțiunea asupra întreprinderilor mici și mijlocii. Se explică dacă sânt propuse măsuri de diminuare a acestor impacturi

Pentru *Opțiunea recomandată* nu au fost identificate costuri de conformare pentru întreprinderi. Or, implementarea proiectului legii pentru modificarea unor acte normative, nu va duce la apariția unor cheltuieli sau costuri suplimentare în cadrul activității întreprinderilor din sectorul electroenergetic. Astfel, nu se estimează apariția unor costuri suplimentare la producători, operatori de sistem sau la furnizori pentru conformarea acestora la cerințele proiectului de lege examinat sau careva investiții suplimentare sau cheltuieli eferente implementării principiilor stabilite în proiectul legii.

Concluzie

e) Argumentați selectarea unei opțiuni, în baza atingerii obiectivelor, beneficiilor și costurilor, precum și a asigurării celui mai mic impact negativ asupra celor afectați

Ca urmare a selectării *Opțiunii recomandate*, se preconizează a fi obținute următoarele avantaje:

- crearea cadrului de reglementare a unui mecanism integrat de guvernanta în domeniul energiei și a acțiunii climatice, care va asigura atingerea angajamentelor Republicii Moldova în conformitate cu Acordul Climatic de la Paris și Tratatul Comunității Energetice;

- simplificarea planificării, raportării și monitorizării proceselor – în special între domeniile energiei și climei;

- crearea mecanismelor de raportare și verificare a informațiilor cu privire la angajamentele Republicii Moldova și al deciziilor adoptate în temeiul acestora, precum și evaluarea progreselor în ceea ce privește respectarea acestor angajamente;

- crearea premiselor necesare pentru implementarea unui mecanism de facilitare a procesului de autorizare a proiectelor strategice;

- stabilirea unui proces transparent, clar și bine definit pentru obținerea actelor permise necesare implementării proiectelor strategice;

- definirea rolului, a atribuțiilor și a responsabilităților instituțiilor/autorităților implicate în procesul de autorizare, și de implementare a proiectelor strategice. Stabilirea atribuțiilor specifice ale ANRE în legătură cu promovarea proiectelor strategice;

- implementarea unui mecanism eficient, clar definit pentru informarea și consultarea publicului în legătură cu implementarea proiectelor strategice și stabilirea obligațiilor specifice pentru dezvoltatorii de proiecte strategice în ceea ce privește publicarea și diseminarea informațiilor aferente proiectelor strategice, inclusiv cu privire la obiectele de infrastructură energetică ce urmează a fi realizate, activitățile ce urmează a fi întreprinse, etapele de implementare a proiectelor, impacturile posibile, etc.;

- stabilirea unor principii clare în ceea ce privește realizarea și recuperarea investițiilor aferente proiectelor strategice și alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție în funcție de beneficiile estimate a fi obținute;
- oferirea de stimulente specifice pentru a asigura implementarea proiectelor strategice, în cazul în care dezvoltatorul proiectului strategic este expus unor riscuri mai mari la dezvoltarea, construcția, operarea sau întreținerea unui element al infrastructurii energetice, care constituie obiectul proiectului strategic, prin comparație cu riscurile asociate în mod normal proiectelor de infrastructură asemănătoare;
- stabilirea unui mecanism transparent în ceea ce privește identificarea și evaluarea riscurilor asociate investițiilor în proiectele strategice.

5. Implementarea și monitorizarea

a) Descrieți cum va fi organizată implementarea opțiunii recomandate, ce cadru juridic necesită a fi modificat și/sau elaborat și aprobat, ce schimbări instituționale sânt necesare

Urmare adoptării legii pentru modificarea unor acte normative, pentru punerea în aplicare a noilor prevederi, vor fi întreprinse următoarele măsuri imediate:

- elaborarea și publicarea de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei a Ghidului privind procedura de autorizare a proiectelor de interes comun;
- elaborarea și publicarea de către ANRE pe pagina web oficială setul de indicatori și valorile de referință corespunzătoare ale costurilor unitare de investiție pentru proiecte comparabile din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale, care vor putea fi utilizate de dezvoltatorii de proiecte CE pentru elaborarea analizei cost-beneficiu;
- elaborarea de către ANRE a Metodologiei și criteriile utilizate la evaluarea investițiilor în proiecte de infrastructură a energiei electrice și a gazelor naturale și la evaluarea riscurilor mai ridicate aferente acestora.

Totodată, Regulamentul (UE) 2018/1999 privind guvernanța uniunii energetice și a acțiunilor climatice, urmează a fi transpus în perioada 2022-2023, prin Hotărâre de Guvern, însă temei legal pentru elaborarea și adoptarea acesteia urmează să rezulte dintr-un act normativ superior. Mai mult decât atât, având în vedere că PNIEC va stabili obiectivele energetice și angajamentele pe termen lung asumate în legătură cu emisiile de gaze cu efect de seră și, în special pentru prima perioadă din 2025-2030, obiectivele RM privind energia și clima pentru 2030, reglementarea obligației de elaborare și aprobare a PNIEC în Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, este una necesară și întemeiată din perspectiva aderării RM la UE.

b) Indicați clar indicatorii de performanță în baza cărora se va efectua monitorizarea

Monitorizarea implementării prevederilor propuse în proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, se va realiza imediat după adoptarea acesteia. Urmare aprobării cadrului normativ secundar aferent implementării legii, performanța se va putea monitoriza și evalua în baza următorilor indicatori:

- sectorul energie, care are cea mai importantă contribuție la emisiile de GES în RM (67.5%, 2019), va contribui considerabil la atingerea angajamentelor țării de reducere a emisiilor de GES către 2030 până la 88% față de anul de referință 1990;
- PNIEC până în anul 2030 aprobat până la 30 iunie 2024;
- RNIP, prin intermediul căruia se va raporta privind implementarea PNIEC, până la data de la 15 martie 2025, ulterior, la fiecare doi ani;
- simplificarea și micșorarea duratei procedurii de autorizare a proiectelor strategice;

- reducerea semnificativă a duratei implementării proiectelor de interes comun;
- creșterea numărului de participanți la consultările publice, urmare desfășurării consultărilor publice lărgite, inclusiv la etapa prealabilă de dezvoltare a unui proiect strategic;
- creșterea numărului de proiecte strategice și a investițiilor atrase în acest scop.

c) Identificați peste cât timp vor fi resimțite impacturile estimate și este necesară evaluarea performanței actului normativ propus. Explicați cum va fi monitorizată și evaluată opțiunea

Se estimează că impacturile noilor reglementări vor fi resimțite odată cu punerea în aplicare a prevederilor proiectului de lege și a cadrului normativ subsidiar în vederea asigurării implementării primelor proiecte de interes comun a Comunității Energetice.

Or, potrivit principiilor Regulamentului UE nr.347/2013, în versiunea adaptată, proiectele de interes comun trebuie implementate cât mai rapid posibil și trebuie monitorizate și evaluate cu atenție, reducând la minimum povara administrativă suportată de inițiatorii proiectelor.

Subsidiar, în contextul creării mecanismului național de consolidare, îmbunătățire și simplificare a politicii energetice și de mediu, se pot distinge câteva tipuri de activități care ar putea fi resimțite în perioade diferite de timp. Și anume:

- măsuri ce vizează revizuirea și efectuate după caz a modificărilor în acte normative, documente de politici – impactul va fi resimțit imediat după aprobarea amendamentelor la acestea;
- măsuri ce vizează aprobarea PNIEC până în anul 2024 – impactul va fi resimțit după implementarea măsurilor și acțiunilor incluse în PNIEC.

Unele măsuri, precum cele de eficiență energetică și micșorarea consumului de energie pe baza utilizării surselor regenerabile de energie, au un impact imediat după finalizarea lucrărilor, alte măsuri privind combaterea schimbărilor climatice, au nevoie de timp mai îndelungat pentru a putea fi monitorizate, comparate și raportate.

6. Consultarea

a) Identificați principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă

Primul grup interesat de intervenția propusă este constituit din autoritățile publice – Ministerul Finanțelor; Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării; Ministerul Mediului; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale; Ministerul Justiției; Centrul Național Anticorupție; Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică; Consiliul Concurenței, Agenția pentru Eficiență Energetică; Agenția pentru Supraveghere Tehnică, Agenția de Mediu, Inspectoratul pentru Protecția Mediului.

Al II-lea grup sunt: operatorii sistemului de transport din sectorul electroenergetic, din sectorul gazelor naturale; producătorii de energie electrică, operatorii sistemelor de distribuție din sectoarele electroenergetic și al gazelor naturale, furnizorii de energie electrică și de gaze naturale.

Al III-lea grup este reprezentat de asociațiile cu activități în domeniul energiei: Asociația Consumatorilor de Energie din Moldova, Confederația Națională a Patronatului, Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova, Federația “CONDRUMAT”, Congresul Autorităților Locale din Moldova, asociațiile de investitori, precum și alte părți interesante.

b) Explicați succint cum (prin ce metode) s-a asigurat consultarea adecvată a părților

În conformitate cu procedurile stabilite pentru transparența în procesul decizional, proiectul Analizei Impactului la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, va fi plasat pentru inițierea procedurii de avizare/expertizare și consultare publică, pe pagina web oficială a Ministerului Energiei și Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale: compartimentul Transparența/Anunțuri privind consultările publice, precum și pe platforma guvernamentală - www.particip.gov.md.

În procesul de consultări publice vor fi implicate următoarele părți interesate, prin solicitarea avizelor:

- Ministerul Finanțelor;
- Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării;
- Ministerul Mediului;
- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare;
- Consiliul Concurenței;
- Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;
- Agenția pentru Eficiență Energetică;
- Agenția pentru Supraveghere Tehnică;
- Agenția de Mediu;
- Inspectoratul pentru Protecția Mediului;
- Congresul Autorităților Locale din Moldova;
- Operatorii sistemului de transport din sectorul electroenergetic și din sectorul gazelor naturale;
- Operatorii sistemelor de distribuție din sectoarele electroenergetic și al gazelor naturale;
- Producătorii de energie electrică;
- Furnizorii de energie electrică și de gaze naturale;
- Asociațiile cu activități în domeniul energiei.

De asemenea, Ministerul Energiei, în caz de necesitate, va organiza ședințe de lucru pentru a examina suplimentar și a pune în discuție obiecțiile și propunerile parvenite atât la Analiza Impactului, precum și la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative.

c) Expuneți succint poziția fiecărei entități consultate față de documentul de analiză a impactului și/sau intervenția propusă (se expune poziția a cel puțin unui exponent din fiecare grup de interese identificat)

Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) a propus următoarele:

- 1) Substituirea proiectului de modificare a Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică, cu un proiect complex de modificare, care să includă și legile sectoriale, și alte acte normative care au tangență cu dezvoltarea proiectelor de infrastructură – propunere parțial acceptată. Nu au fost acceptate propunerile privind excluderea aspectelor ce țin de consultarea publicului. Având în vedere că Regulamentul (UE) Nr. 1227/2011 privind integritatea și transparența pieței angro de energie (REMIT) a fost transpus în sectorul gazelor naturale prin modificările introduse în Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, aprobate prin Legea nr. 151/2022, și ținând cont că același exercițiu urmează a fi realizat și pentru sectorul energiei electrice, aspectele ce țin de transpunerea REMIT vor fi realizate printr-o intervenție de reglementare dedicată;

2) Propuneri referitor la unele noțiuni incluse în Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, propuneri examinate în procesul de elaborarea a proiectului propriu-zis.

3) S-a solicitat excluderea referințelor privind metodologia necesară pentru a asigura aplicarea principiilor de transparență și obiectivitate la evaluarea riscurilor asociate investițiilor în cazul proiectelor strategice din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale, care ar necesita a fi dezvoltată de către ANRE ulterior aprobării proiectului de modificare a legii. Cerința respectivă reiese din prevederile art. 13 alin. (4) a Regulamentului UE nr. 347/2013 privind liniile directe pentru infrastructurile energetice transeuropene, care stabilește obligativitatea autorităților naționale de reglementare de a prezenta metodologia respectivă Comitetului de reglementare al Comunității Energetice.

4) Includerea în lista părților interesate cu care urmează a fi consultat proiectul a Ministerul Mediului, Unitatea de implementare a proiectelor în domeniul mediului, Agenția de Mediu, Agenția pentru Eficiență Energetică. Propunere acceptată.

5) În cazul consecințele specificate în cazul lipsei unei intervenții de reglementare privind transpunerea Regulamentului UE nr. 347/2013 au fost incluse unele recomandări privind actele normative în care ar fi necesare unele modificări. În baza propunerilor recepționate autorii au reconsiderat propunere inițială de a interveni doar în Legea nr. 174/2017 și au agreat o intervenție mai complexă, prin care să fie operate modificări și în alte acte legislative.

6) Substituirea referințelor la *autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor strategice* cu indicarea „*organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei*”. Având în vedere că desemnarea autorității naționale responsabile de facilitarea implementării proiectelor strategice este subiectul intervenției de reglementare propuse, cel puțin la această etapă autorii au considerat necesară menținerea referințelor generale incluse inițial.

S.A. „Termoelectrica” și S.A. „CET – Nord” au transmis mai multe propuneri redacționale și de editare a textului inițial, inclusiv completări la capitolul consultarea AIR prin includerea producătorilor de energie electrică, care au fost incluse în redacția actualizată a analizei de impact.

Vestmoldtransgaz S.R.L. a propus sa fie analizate cerințele legale și de reglementare stabilite în Codul funciar (828/1991), cele din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate public nr. 488/1999, Metodologia de calculare a plăților pentru dezvoltarea, modernizarea, exploatarea și/sau întreținerea obiectelor de infrastructură energetică de importanță strategică, aprobată prin Hotărârea ANRE nr. 95/2019, Principiile de bază pentru restabilirea terenurilor degradate, aprobate prin Hotărârea de Guvern nr. 404/1994, împreună cu un șir de normative în construcții. În condițiile în care Vestmoldtransgaz S.R.L. nu a specificat contextul sau problemele care consideră ca au tangență cu problemele propuse a fi soluționate prin prezenta analiză, oportunitate includerii unor modificări suplimentare în proiectul de modificare a unor acte normative propuse de autori va fi evaluate la etapa de consultare publică a proiectului propriu-zis.

Ministerul Justiției a menționată că Analiza Impactului de reglementare se remite spre expertiză Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător, împreună cu proiectul actului normativ ce reglementează activitatea de întreprinzător.

Ministerul Mediului și S.A. „RED Nord” au comunicat lipsa obiecțiilor și propunerilor la Analiza impactului de reglementare.

Celelalte părți interesate de la care a fost solicitată opinia privind prezenta analiză de impact nu au transmis careva comentarii la acest subiect. Cu toate acestea autorii vor menține aceeași structură a publicului interesat și în etapele ulterioare de consultare publică a proiectului pentru a asigura participarea largă a publicului și implicarea tuturor părților interesate.

Anexă

Tabel pentru identificarea impacturilor

Categoriile de impact	Punctaj atribuit		
	Opțiunea propusă	Opțiunea alternativă 1	Opțiunea alternativă 2
Economic			
costurile desfășurării afacerilor	0		
povara administrativă			
fluxurile comerciale și investiționale	+1		
competitivitatea afacerilor	+1		
activitatea diferitor categorii de întreprinderi mici și mijlocii	0		
concurența pe piață	+1		
activitatea de inovare și cercetare	0		
veniturile și cheltuielile publice	0		
cadrul instituțional al autorităților publice	+1		
alegerea, calitatea și prețurile pentru consumatori	+1		
bunăstarea gospodăriilor casnice și a cetățenilor	+1		
situația social-economică în anumite regiuni	0		
situația macroeconomică	+1		
alte aspecte economice	0		
Social			
gradul de ocupare a forței de muncă	+1		
nivelul de salarizare	0		
condițiile și organizarea muncii	0		
sănătatea și securitatea muncii	0		
formarea profesională	0		
inegalitatea și distribuția veniturilor	0		

nivelul veniturilor populației	0		
nivelul sărăciei	0		
accesul la bunuri și servicii de bază, în special pentru persoanele social-vulnerabile	0		
diversitatea culturală și lingvistică	0		
partidele politice și organizațiile civice	0		
sănătatea publică, inclusiv mortalitatea și morbiditatea	0		
modul sănătos de viață al populației	0		
nivelul criminalității și securității publice	0		
accesul și calitatea serviciilor de protecție socială	0		
accesul și calitatea serviciilor educaționale	0		
accesul și calitatea serviciilor medicale	0		
accesul și calitatea serviciilor publice administrative	0		
nivelul și calitatea educației populației	0		
conservarea patrimoniului cultural	0		
accesul populației la resurse culturale și participarea în manifestații culturale	0		
accesul și participarea populației în activități sportive	0		
discriminarea	0		
alte aspecte sociale	0		
De mediu			
clima, inclusiv emisiile gazelor cu efect de seră și celor care afectează stratul de ozon	+2		
calitatea aerului	+2		
calitatea și cantitatea apei și resurselor acvatice, inclusiv a apei potabile și de alt gen	0		
biodiversitatea	0		
flora	0		
fauna	0		
peisajele naturale	0		
starea și resursele solului	0		
producerea și reciclarea deșeurilor	0		
utilizarea eficientă a resurselor regenerabile și neregenerabile	+2		
consumul și producția durabilă	0		
intensitatea energetică	+1		
eficiența și performanța energetică	+3		

bunăstarea animalelor	0		
riscuri majore pentru mediu (incendii, explozii, accidente etc.)	0		
utilizarea terenurilor	0		
alte aspecte de mediu	0		

Tabelul se completează cu note de la -3 la +3, în drept cu fiecare categorie de impact, pentru fiecare opțiune analizată, unde variația între -3 și -1 reprezintă impacturi negative (costuri), iar variația între 1 și 3 – impacturi pozitive (beneficii) pentru categoriile de impact analizate. Nota 0 reprezintă lipsa impacturilor. Valoarea acordată corespunde cu intensitatea impactului (1 – minor, 2 – mediu, 3 – major) față de situația din opțiunea "a nu face nimic", în comparație cu situația din alte opțiuni și alte categorii de impact. Impacturile identificate prin acest tabel se descriu pe larg, cu argumentarea punctajului acordat, inclusiv prin date cuantificate, în compartimentul 4 din Formular, lit. b¹) și, după caz, b²), privind analiza impacturilor opțiunilor.